

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto.....\$6.00
Za pol leta.....\$3.00
Za New York celo leto.....\$7.00
Za inozemstvo celo leto.....\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.Issued every day except Sundays
and legal Holidays.

75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 69. — ŠTEV. 69.

NEW YORK, THURSDAY, MARCH 24, 1921. — ČETREK, 24. MARCA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

LLOYD GEORGE BRANI TRGOVSKI DOGOVOR

ON PRAVI, DA JE SOVJETSKA VLADNA KONTROLA POPOLNA. — LENIN JE PRIČEL SPOZNAVATI, DA MORA DEŽELA TRŽITI IN DA JE TREBA ŽELEZNICE POPRAVITI.

London, Anglija, 22. marca. — Ministrski predsednik Lloyd George je podal važno ugotovilo glede Rusije v poslanski zbornici. Vsa prerokovanja, da je boljše izida kmalu konec, — je rekel, — so se izjalovila, a završila se je izprememba. Divji in ekstravagantni komunizem, kot ga je bilo opaziti še pred enim letom, je prišel izginjati. Lenin je izpremenil svoje nazore ter priznal, da je sovjetski sistem nemogoč.

— Dogovor z Rusijo, — je rekel ministrski predsednik, — je le trgovinski dogovor, ki priznava sovjetsko vladno kot de facto vladno v Rusiji, kjer je brez dvoma tudi bila in je še. Nihče, ki se je oziral na dejstva tekmo zadnjih dveh ali treh let, ne more zanikati, da je imela sovjetska vlada tako popolno kontrolo nad njim obširnimi ozemljem kot je taka kontrola sploh mogoča vspricho sedanjih razmer.

Sklenjena pogodba ni bila mirovna pogodba. Bila je želja vlade, da pojasni vsa vprašanja ter dovede do splošne uravnave vseh glavnih težko po celi Evropi ter onem delu Azije, ki je bil še vedno pod kontrolo sovjetske vlade.

Obžaloval je, da je sovjetska vlada zavrnila povabilo, izdano v pričetku zadnjega zasedanja parlamenta od strani vlade, da razpravi o celotnem položaju glede Poljske, Ukrajine in baltičskih držav z velikimi zapadnimi silami. To povabilo je bilo poslano s privolitvijo Francije, kar je bilo velike prednosti, a je bilo zavrnjeno od sovjetske vlade.

Vsled te zavrnitve povabila se je morala vlada vrniti k svojemu načrtu o trgovskem dogovoru. Pogoj, ki so bili stavljeni, so bili zelo obširni ter so vključevali vse zahteve proti ruski vladi, tako z ozirom posojila v gotovini kot pošiljave blaga ali pa odškodnino za škodo, povzročeno angleškimi plovilom. Vse te točke so bile rezervirane za razpravo, na kateri se je uravnalo vse spore med rusko vlado ter to deželo.

Ministrski predsednik je osmešil idejo, da bi bili trgovci proti temu dogovoru, in v kolikor je bila vlada v stanju, da inkorporira ideje trgovcev v ta dogovor. Po njegovih mislih so prišli trgovci v Anglijo od prepričanja, da je bila to pravilna stvar vspricho razmer kot obstajajo. Ekel je, da ni mogoče izločiti pot Evrope ter velikanska ozemlja Azije z enostavnimi besedami: — Spustite navzdol zaveso proti ognju ter dovolite, da požar izgori sam od sebe.

8 številnih strani naziranja je bila to edina stvar, katero je bilo mogoče storiti. Narodi so bili odvisni drug od drugega. Anglija je bila odvisna od Rusije in slednja je bila odvisna od Anglije. Vsa prerokovanja, da bo boljše izida kmalu konec, so se izjalovila. Ta trenutek ni videl nobene alternative, a kar je videl, je bilo naslednje: — Videl je izpremembo v Rusiji sami. To je bila izprememba od divjega, ekstravaganega komunizma, kot ga je bilo opaziti pred dvema ali tremi leti ali celo še pred par meseci. Priznalo se je, kar je bilo zelo značilno za vsakega v tej deželi, da je sovjetski sistem nemogoč, če se vzame človeško naravo za tako kot je.

Nikdar ni vrjel nobeni stvari glede Rusije, ki je prišla preko Helsinkforsa ali Revela, a prihajalo so iz Moskve brezlične brzojavke, ki so bile cenzurirane in ki so kazale odločno izpremembo v stališču sovjetske vlade napram onim, katere se je nazivalo kapitaliste, napram privatnim podjetjem, komunizmu ali celo nacionalizaciji.

Lenin je imel pred kratkim govore, katere bi lahko imel angleški kolonialni tajnik. On sam, Lloyd George, je prepričan, da bi se Leninu ne dovolilo govoriti naprej, če bi imel take govore na kakem strokovnem unijemskem kongresu. Stvari, katere je rekel glede zaželjivosti, da se spravi kapital v Rusijo ter napoti privatne kapitaliste, da pridejo v deželo, so bile značilne.

Lenin je pričel spoznavati, da mora Rusija tržiti. Misli je, da bo lahko vladal deželi na temelju teorij Karla Marxa, a mesto tega je našel stradanje in bedo ter svoje železnice popolnoma uničene. — Vi ne morete sfigikati lokomotiv s teorijami Karla Marxa, je dostavil ministrski predsednik sredi bučnega smeha.

Vredno je bilo napraviti ta eksperiment v namenu, da se dokaže, da je to neke vrste Norstall sistem za izpremembo teh zločinov, kot jih je imenoval neki časopisni član. V trenutku, ko so pričeli Rusi spoznavati, da ne morejo vladati svoji deželi razen na temelju istih principov, a pomočjo katerih so se proevitalle vse druge dežele, so prišli tudi do spoznanja, da je edina pot, kako prirediti Rusiji blagostanje, napraviti konec divjim načrtom.

Nikdar ni dvomil niti za trenutek, ko so Lenin in drugi ruski voditelji sposobni ljudje. Ena stvar, s katero so dokazali, da so zmogli ljudje, je bila, da so opustili vse svoje doktrine, in njegov edini poziv na čestite gospode v opoziciji (angleška delavska stranka) je ta, da naj sledijo njih vzgledu. (Viharna veselost in odobravanje.)

K PLEBISCITU V GORNJI ŠLEZIJ

Gorja Šlezija je velika približno 5,000 kvadratnih milj. Zemlja je prenaseljena s premočnim, cinkom in železom. Prebivalstvo je v veliki večini glasovalo za priklonitev k Nemčiji. Poljaki so potemtakem izgubili enega najbolj bogatih okrajev.

KOMUNISTIČNI NEMIRI OGROŽAJO NEMČIJO

Delavci v Hamburgu so razvili rdečo zastavo. — Velika bombna eksplozija v Lipskem.

Berlin, Nemčija, 23. marca. — (Poroča Karl H. von Wiegand.) Po celi severni Nemčiji so se pojavili komunistični štrajki, ki imajo gotovo politično ozadje. Štrajke spremljajo ropi, sabotaže in razne bombne eksplozije.

Berlinsko časopisje, ki je vsled tega jako razburjeno, pravi, da so dobili komunisti iz Moskve naročilo, naj tudi z dejanjem pokažejo svojo odločnost, ne pa samo z besedami.

Zunanji minister saške vlade Buck je sklical ministrski svet v Draždane, ki bo razpravljalo o sedanjem položaju.

Nemiri se še niso razširili na Bavarsko, kjer se je posrečilo oblastim s pomočjo prostovoljnih meščanskih gard obdržati kontrolo.

Berlin, Nemčija, 23. marca. — Iz Hamburga prihaja poročilo, da so se komunisti polastili mestne uprave ter zasedli veliko ladjedelnico Blohm & Boss. Raz ladjedelnico vihra rdeča zastava.

V Lipskem se je zavrnilo več bombnih napadov. Pred sodnijskim poslopjem je eksplodirala bomba, ki je močno poškodovala vse prvo nadstropje.

Iz Auerbacha, Freiburga in Draždan poročajo o resnih nemirih.

DOGOVOR PODPISAN.

London, Anglija, 23. marca. — V brezličnem sporočilu iz Moskve se javlja, da je sovjetska vlada odobrila pogodbo s Turčijo, Perzijo in Bokharo in tudi podpisanje mirovne pogodbe s Poljsko ter trgovskega dogovora z Anglijo.

— Vse te pogodbe ne soglašajo z našimi željami, — se glasi v sporočilu, — vendar pa so značilni uspehi sovjetov ter kažejo konsolidiranje njih sile na mednarodni fronti.

EXPLOZIJA V MILANSKEM GLEDALIŠČU.

London, Anglija, 23. marca. — V Milanekem Diana gledališču je tekmo nočujoče predstave eksplo-

BAVARCI SO TRMASTI

Na noben način nočejo razpustiti narodnih in meščanskih straž. — Nemčija ne bo plačala.

Pariz, Francija, 23. marca. — V nekem poročilu iz Berlina na Journal se glasi, da je bavarska vlada soglasno sklenila, da ne bo razpustila narodnih in meščanskih straž, kot so to zahtevali zavezniki.

Pariz, Francija, 23. marca. — V svojem odgovoru na ultimatum, katerega je pred kratkim vročila Nemčiji zavezniška reparacijska komisija, je danes nemška vlada izjavila, da se Nemčija brani plačati tisoč milijonov nemških mark, katere svota je zapadla danes in da je tudi proti preostali svoti 12,000,000,000 mark, katero je izračunala komisija in ki naj bi bila plačljiva dne 1. maja. V nemškem odgovoru se povdarja, da je Nemčija plačala že več kot dvajset tisoč milijonov nemških zlatih mark, katere naj na temelju mirovne plogodbe plača do 1. maja tekočega leta.

V poslanci se zahteva, naj skupna komisija izvedencev ugotovi urednost odplačil na račun. Na vsak način in za vsak slučaj pa se izjavlja, da Nemčiji ne bo mogoče plačati do 1. maja 12,000,000,000 mark, katere zahtevajo zavezniki.

Berlin, Nemčija, 23. marca. — Nemška vlada in časopisje sta pričela na odločen način povdarjati, da predstavlja Gorja Šlezija neločljivo narodnostno, zemljepisno in industrijsko celoto in to vsled tega, ker so pričela prihajati iz Londona in Pariza poročila, da nameravajo zavezniki razdeliti Gornjo Šlezijo na dva dela ter dal Poljski en del.

To je bil tudi vodilni motiv pozdravnega govora, katerega je imel kancelar Felhrehbach ob priliki povratka zunanjega ministra, dr. Simonsa, iz plebiscitnega ozemlja.

dirala bomba. Usmrčenih je bilo dvajset oseb, preko petdeset jih jih je bilo pa ranjenih.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELI VSEM NAROČNIKOM, DOPISNIKOM, ČITATELJEM IN PRIJATELJEM NAŠEGA LISTA

Ured. in uprava Glas Naroda.

ROPI NA ZAPADU ŠE NISO IZMRILI

Banditi so oropali ekspresni vlak. Krvni psi na sledu roparjev, ki so dobili \$3000 od potnikov.

Muskogee, Okla., 23. marca. — Dva maskirana bandita sta prišla na Missouri, Kansas and Texas ekspresni vlak v Denison, Texas, ter oropala slehrnega potnika v treh spalnih vozovih, nakar sta zbežala pri McAlister z nekim avtomobilom, ki je čakal tamkaj. Ceni se, da je znašel plen več kot tri tisoč dolarjev v gotovini.

Krvni psi iz državne jetnišnice v McAlister so bili poslani na sled drznih tatov.

Ko je odsopihal vlak iz Denison, sta pričela bandita svojim delom. Eden bandit, ki je imel dve pištoli, je postavil potnike enega spalnega voza po vrsti. Njegov tovariš jih je preiskal, a vzel le gotov denar. Z možkimi in ženskami sta postopala na način, katerega je označil neki potnik kot "skrajno dvorljiv".

Roparja sta nato ukazala, naj se vrata zaklene ter odšla v drugi voz in nato v tretjega. Spremljal sta oba porter in zavirač.

Nato sta bandita ukazala zavirač, naj da stroju znamenje, da ustavi, kar je tudi storil neposredno pred McAlister.

Potniki so zapazili neki avtomobil, ki se je pripeljal k vlak. Bandita sta skočila vanj ter se hitro odpravila.

Med tem časom pa je izvedel sprevednik, ki se je mudil na sprednjem delu vlaka, o drznem roparskem napadu. Posrečilo se mu je obrniti na se pozornost postajnega načelnika v Kiowa, kateremu je vrnil listič z obvestilom.

Vest je bila poslana po brzopetosti v McAlister, kjer se je takoj sestavilo poso za zasledovanje banditov.

STAVKA KOT PROTEST

Genova, Italija, 32. marca. — Delavci v Rort napravah so danes zastavali v protest proti temu, da se drži anarhističnega voditelja, Enrico Malatesta, v ječi. Stavka se je razširila že na Sampidras ter na Sestri Ponente, dva kraja, ki se nahajata v neposredni bližini Genova.

Turin, Italija, 24. maja. — Danes so se pripetile v mestu tri bombne eksplozije, dočim se je storilo poskuse, da se ustavi obratovanje vseh ponličnih železnic, v protest proti temu, da se drži v ječi Enrico Malatesta, anarhističnega voditelja.

Milan, Italija, 23. marca. — Socijalistični župan v Milanu, dr. Filippetti, je včeraj obiskal Malatesto v ječi. Našel je jetnika sicer oslabiljenega, a ne v nevarnem stanju. Malatesta je izjavil, da nima namena prenehati s stradalno stavko, ker smatra svojo aretacijo le za "posilno odvedenje".

Važno za potnike.

Kdor želi v bližnji bodočnosti potovati v stari kraj, naj se obrne na nas, da mu pošljemo vsa navodila, kako je mogoče dobiti potni list.

Kdor že ima jugoslovanski ali ameriški potni list lahko potuje kadar hoče.

Kdor pa spada v zasedeno ozemlje, in želi potovati v staro domovino, mu še vedno lahko preiskrmo potni list, kadar pride v New York.

V vsakem oziru se obrnite na trdko:

FRANK SAKSER STATE BANK

KLAVNIČARJI IN NJIH DELAVCI

VELEKLAVNIČARJI IN NJIH DELAVCI SE BODO NAJBREŽ SPORAZUMELI. PRIZADEVANJA DELAVSKEGA TAJNIKA.

Washington, D. C., 23. marca. Šen način v skrčenje, ki je bilo izgledi za mir v klavničarski in uveljavljeno dne 7. marca, da pa dustriji so bili videti danes boljše so veleklavničarji na drugi strani kot kdaj preje, odkar je pričel privoliti v to, da se še naprej odelavski tajnik Davis, ki je nasto-

hrani vojničarni dogovor, da se pil na poziv predsednika Hardvsa sporna vprašanja predloži ininga, s svojimi napor, da posre-

duje v sporu med petimi veleklavničarji ter njih unijskimi u-

službeni.

Glavni dogodek dneva je vključeval konferenco med tajnikom posebnih razmer, ki prevladujejo Davisom ter zastopniki delavcev v klavniški industriji. Predno se

Konec zadnje konference je je konferenca pričela, se je sma-

Davis objavil, da bo naslednjega tralo vprašanje ur za zadevo dne nadaljeval z zasliševanjem. manjše važnosti, a sedaj se je po-

Kot so stale stvari včeraj zve-

kazalo, da je treba vzeti vpoštev

čer, so delavci privolili na splo-

veliko maso tehničnih podatkov.

CELE TONE RUSKEGA ZLATA NA RAZPOLAGO

CELE TONE SOVJETSKEGA ZLATA PRIHAJAJO IZ ŠVED-SKE V AMERIKO. — ZLATO SO PRETOPILI TER NANOVO SKEVALI.

Stockholm, Švedska, 23. marca. Cele tone zlata prihajajo v Stock-holm iz Rusije in sicer preko Re-vala. V Stockholmu se zlato stopi, opremi z znamko švedske novčar-ne ter vrže na svetovne trge.

Tukaj se je razširila vest, da je ameriški državni departament od-pravil določbo, soglasno s katero mora imeti vsako uvedeno zlato certifikat glede izvora. To seveda

dopušča odhajanje stopljenega ruskega zlata v Združene države, kajti ameriški konzuli na Šved-skem bodo odobrili pošiljave zla-tek, ne da bi zasledovali izvor zla-ta dalje nazaj kot na Švedsko.

Ruske in ameriške trdke v Stockholm so že polne upanja, da bo mogoče sedaj, ko je odpravljena prepoved uvažanja ruskega zlata v Ameriko, skleniti številne kupčije, ki dosedaj niso bile mo-goe.

Prva pošiljatev zlata tega tipa v Ameriko, obsegajoča več ton, je

KARDINAL GIBBONS TEŽKO ZBOLEL.

Baltimore, Md., 23. marca. — Zdravniki, ki zdravijo kardinala Gibbonsa, so včeraj zvečer izja-vili, da se je njegova bolezen obr-nila na slabše. Po njih mnenju ne obstaja sicer neposredna nevar-nost za življenje kardinala, ven-dar pa ne delajo nikake skrivno-sti iz tega, da so simptomi bolni-ka vse preje kot zadovoljivi.

Monsignor John Bonzano, pa-pežev nuncij v Washingtonu, je danes obiskal kardinala.

Preobrat na slabše v zdravstve-nem stanju kardinala se je pripe-til v noči od nedelje na ponedel-jek, ko je postalo delovanje nje-govega srca slabše in ko je padla tudi njegova temperatura. Upali pa so, da je poslabšanje le začas-ne ter niso do danes ničesar ob-javili, da bi po nepotrebnem ne vznemirjali prijateljev starega prelata.

Ker pa ni bilo v teku štiriin-dvajsetih ur opaziti nobenega iz-boljšanja, je škof Corrigan, gene-ralni vikar škofije, odredil vse po-trebno, da se obvesti prijateljev kardinala o poslabšanju v nje-govem zdravstvenem stanju.

Kardinal Gibbons, ki bo kmalu star 87 let, je zbolel v pretekli jeseni ter šel v decembru k prija-teljem, da se odpočije. Tam je ta-ko hudo zbolel, da so ob dveh pri-likah izgubili vsako upanje ohrani-ti ga pri življenju, a v vsakem

slučaju je zmakala njegova trdna narava. V pričetku januarja je bil v stanju vrniti se v Baltimore. Od onega časa naprej je bilo videti, da se njegovo zdravstveno stanje izboljšuje. Sree mu ni delalo ni-kakih preglavic več in bil je v stanju delati daljše izprehode z avtomobilom.

POLJAKI SO VDELI V GORNJO ŠLEZIJO.

London, Anglija, 23. marca. — Neka brezlična brzjoavka iz Ber-lina naznanja, da so oborožene poljske tolpe, med katerimi so se nahajali redni poljski vojaki, vdre-le v Gornjo Šlezijo ter proklamirale poljsko republiko.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvrnjemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Gariškem in tudi na Notranjskem, po ozemlju, ki je zasedeno po italjanski armadi.

Včeraj smo računali za pošiljatev italjanskih lir po sledečih cenah:

50 lir .... \$ 2.60
100 lir .... \$ 4.60
300 lir \$12.90
500 lir \$21.50
1000 lir \$42.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričako-vano; iz tega razloga nam ni mo-goe podati natančne cene vna-prej.

Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dose-pe v roke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Postal Money Order, ali po New York Bank Draft

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt St., New York

ZANESLJIVO IN HITRO

oskrbuje DENARNA IZPLAČILA v stari domovini in opravlja druge bančne posle

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street New York

Bojaki, poslušajte se vseh zadevah za slovenske banke, ki je pod stalnem nadzorstvom državnega urada in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega sklada.

Frank Sakser, predsednik.

Včeraj smo računali za pošiljatev jugoslovanskih kron po sledečih cenah:

300 kron .... \$ 2.40
400 kron .... \$ 3.20
500 kron .... \$ 4.00
1,000 kron .... \$ 7.75
5,000 kron \$38.50
10,000 kron \$76.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričako-vano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vna-prej. Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dosp-v roke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street, New York

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(a corporation)

FRANK SAKSER, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
52 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y."Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedeljo in praznikov.
Za celo leto v celoti za Ameriko \$7.00 Za New York za celo leto \$7.00
Za pol leta \$3.50 Za celoletno za celoletno \$13.50
Za celoletno za celoletno \$13.50**GLAS NARODA**
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$4.00

Advertisement on agreement

Dopisi brez podpisa in oznake se ne prištevajo. Denar naj se blagovoli pošlje po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnje bivalne naznani, da hitreje najdemo naslovnik.

GLAS NARODA
52 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2578**Korak proti uravnavi.**

Ena izmed ovir k dogovoru glede vojne odškodnine, katero mora plačati Nemčija, je na poti, da bo končno odstranjena. V poročilu je francoska Generalna delavska federacija sklenila pospeševati uporabo izurjenih nemških delavcev pri zopetni zgraditvi porušeni mest in vasi v severni Franciji. Dosedaj je bilo opaziti najstrožje francosko opozicijo proti temu načrtu. Nemci so večkrat predlagali to, a francoske oblasti so ponudbo v vsakem slučaju odklonile. Dr. Simons je v Londonu zopet pravil zadevo na dnevni red. Francoski ministri predsednik Briand pa ni hotel razmišljati ali razpravljati o njej. Po natušnih poizvedovanjih pa je prišla francoska Generalna delavska federacija do prepričanja, da bi načrt ne bil dejanski škodljiv interesom francoskih delavcev. Podjetje je tako obsirno, da bi bilo najbrž treba celih štirideset let, da se ga izvrši, če bi se uporabljalo le francoske delavce. Medtem pa si žele prebivalci porušeni mest predvsem, da se njih domove čimprej mogoče zopet zgradi ter se ne brigajo posebno za to, kdo bo izvršil to delo. Konfederacija je našla dokaz, da bi bilo prebivalcem opustošenega ozemlja prav, če bi videli ravno iste, ki so izvršili opustošenje, sedaj prisiljene, da popravljajo.

Tega predmeta se je tudi dotaknil Lloyd George v svojem govoru dne 10. marca. Ko je govoril o različnih načinih, kako bi se dalo odškodnino iztirjati od Nemčije, je rekel, da bi ena oblika lahko obstajala v "delu in službi pri rekonstrukciji opustošenega ozemlja. Dostavil je, da bi po njegovem mnenju Nemci lahko storili in da bi bili pripravljeni storiti veliko več v tem oziru. Dal je izraz za svojem resnemu upanju, "da bodo naši francoski zavezniki to uvaževali in upoštevali."

Iz predloženega je razvidno, da se bodo mogoče Nemci sedaj zopet vrnil k svojem predlogu in sicer v tem slučaju vsaj v pričakovanju, da bo predlog sprejet, če ne drugače vsaj deloma. Če bi prišlo do tega, bi pomenjalo korak naprej proti uravnavi celega spora, tikajočega se vojne odškodnine. Nemčija bi lahko poslala majhno armado delavcev, da vrše delo rekonstrukcije in sicer po francosko kontrolo. Njih plače bi se seveda izplačevalo iz nemških virov in tozadevne svote bi bile vštete v odškodninski račun. Mogoče bi se celo gotov del materiala, potrebnega za gradnjo, dobivalo iz Nemčije. To bi pomenjalo nadaljni podstavek v računu. Na vsak način pa bi bilo treba gledati na to ter določiti, da ne bodo nemški inženirji načelovali izvršitvi načrtov za nov Reichs in nov Soissons. Francozi imajo polno pravico, da se zavarujejo pred vsakim bodočim napadom.

Plače v klavniški industriji.

Klavničarji so posredovalci med proizvajalci in konsumentom in kot taki skrajno nepriljubljeni tako pri živinorejcih kot pri onih, ki jedo in kupujejo meso. Smatra se jih odgovorne za visoke cene mesa. Čeprav sta njih kapital in uprava skrcila ceno na manj kot bi bilo mogoče prodajati meso pod katerimkoli sistemom lokalnih klavnic. Tako delo kot kapital, zaposlena v klavniški industriji, sta potrebna za to industrijo, a delo je lažje nadomestiti kot kapital. To je ekonomija v industriji in oni, ki se brigajo za cene mesa, se bolj zanimajo za to kot pa za vprašanje, če so veljavni klavničarji zaposleni s križarsko vojno proti uničenju. Zastopniki delavcev pa se poslužujejo zopet temperamentnega jezika.

Klavničarji skušajo uničiti strokovne unije, — je izjavil Mr. Gompers, predsednik Ameriške federacije dela.

Vse kaže, da se znižanje plač od strani klavničarjev prav nič ne razlikuje od vseh drugih revizij plač v teku nove uravnave ter preureditve naših ekonomskih razmer. Vojni trg, ki je omogočil industriji povišanje plač za \$75.000.000 ter skrcenje delavnega dneva je izginil. Na trditve unije, da daje kraji delavni dan zaslužka, ko so vendar trije milijoni delavcev nezaposleni, se odgovarja, da ne ustvarja kratki delavni dan pridužke, ki je potrebna za industrijo in da sta cilj in namen kratkega delavnega dneva uveljaviti kaznilni prekurtni čas.

Na srečo pa so prejšnjim govorcem o stavki sledila včeraj poročila, da se bo najbrž posrečilo uveljaviti kompromis. Splošno pa prevladuje želja, da dobivajo delavci v tej industriji in delavci v splošnem vse, kar jim morejo industrije dovoliti. Klavničarska obrt se razlikuje od drugih v tem, da dela z zalogo, ki zadošča za štiri najst dni ali tci tedne in zalogo kot obstojajo sedaj, znašajo 135.000.000 funtov manj kot pa v preteklem letu. Vsi tedaj bi postala stavka kaj hitro resna. Predlog, naj se skrci plače in naj to skrcenje spremlja določba za ne nadajni obstoj razsodišča glede drugih pogojev zaposlenosti, je vreden vsega upoštevanja ter sprejema od obeh strani. V tem sporu, kot v vseh drugih industrijskih sporih je zadela na prave stane podpredsednik Združenih držav, Coolidge, ko je rekel:

— Ameriška trgovska podjetja bi morala postopati s svojimi uslužbenci na način, da vzbude njih čut pravičnosti in da ohranijo ob istem času v mislih potrebe konsumentov.

Avstrija v stiskah.

Predpust je temeljito izplesan. Menda imajo vendar prav oni, ki trdijo, da se največ pleše in raja v državah, ki se jim najslabše godi. V Avstriji je bilo letos plesa in rajanja v istini blazno in grešno veliko. Ta demon, ki se mu klanja sedaj ves svet sredi svojih skrbi in sredi negotovosti za prihodnost, je v Avstriji zagospodoval v resnici neomejeno. Človek se vpraša, kako se morejo ljudje tako polnoma vdati temu blaznemu veselju, ki je vsako noč enako. Tem neokusnim plesom, pa naj bodo fokstrot ali "venstop" ali "notstop", ki s svojimi kretnjami naravnost ponižujejo žensko. V razgaljenju smo prišli do viška. V tem je bilo resnično non plus ultra. In sili tega nagona se ne more nič ustavljati: svarila, prepovedi, smetenje, — vse nič ne pomaga. Zatrje tega dejanja bi menda prej povzročilo

revolucijo nego plesujev kruh in žarka mast. Pa predpust ni zadostar; igra se dalje v postu. Schmitzlerjev "Reigen" so spravili zadnje dni na Dunaju na oder. Bil je odpor proti prireditvi. Poskusili so pred cenzuro, ali gre čez mejo ali ne. Komisija je soglasno votirala za predstavljanje. So pa prišle organizirane sile iz ulice. Bile so demonstracije na Dunaju in gledališču. Naposled se je gledališko vodstvo le udalo, in "Reigen" je odstavljen iz repertoarja.

Krščanski socijalisti so vendar še mogočni in tudi neuklonljivi. Med njimi sta dve stranki, eno krilo je za Habsburžane, drugi so zoper. Prehranjevalne priroke so trajno slabe. Kruh je neokusen. Pri nas bi ljudje gledali, kaj se nudi prebivalstvu pod imenom kruh. — Moka in kruh sta še vedno odmerjena. Doslej je država doplačevala silne novce, da je držala nizko ceno, in sicer za vse, za bogatine in reveže. Sedaj so tri cene. V najvišjem razredu, kjer so ljudje z dohodki preko 200.000 kron, stane hlebec 60 kron. Ljudi s takimi dohodki pri tukajšnjih razmerah ne sme šteti za tiste, ki plavajo v obilju. Če vzamete, da stane mast 300 kron in govedina 250 kron za kg., čevlji 2000 kron in obleka moška 10.000 kron, boste videli, da dohodki 200 tisoč kron letno ne pomenjajo bogastva, ki omogoča uživanje in veselje brez računanja. Zabave, gledališča, luksuriозна obleka, življenje po hotelih z letva bajne svote. Vzemite, da rodbina porabi na dan 1 kg mesa, po ceni 250 kron, pa vidite, kaj pomenja dohodek 10.000 kron mesečno.

Navzlic vsem težavam je v Avstriji zelo mnogo bogastva. Država je resnično na robu propada. Oklešena Avstrija z 2 milijonskim Dunajem ni življenja zmožen tvor. Država ima, kakor se je te dni ugotovilo, sto in dve milijardi kron dolga. 31 milijard bankovcev, državni proračun za tekoče leto izkazuje primanjkljaj 30 milijard, ki pa gotovo naraste na 40 milijard. Prebivalcev je šest in pol milijona, vsak 15. človek je uradnik ali državni namesteneec. Uradniki imajo sicer za oči in ušesa precejšnje prejemke. Ali kaj je letni dohodek, recimo 60.000 kron? Januarja so uradniki stavili zahtevo, da se znižajo cene. Grozili so z obhajanjem pred borzo. Bridka ironija pa hoče, da so zadnje tri tedne šle cene zopet močno višje. Valuta je trajno padala. Kakor more biti blago cenejši? Trgovci se da enkrat izpleniti, potem pa je konec. Sedaj so cene zelo različne po trgovinah. Staro blago se še razmeroma dobro kupi, novejšje pa je dokaj dražje. Domačini skoro ne morejo nič več kupovati. Po prodajalnih vidih skoro le inozemce, ponajveč Jugoslovane in Romane. Pa konjuktura je že šla mimo tudi za ljudi "z boljšo valuto".

Država je gospodarsko v agoniji, besta in province so v podobnem položaju. Vse čaka na kredite in na pomoč. Med zasebniki pa je mnogo denarja, in ne samo avstrijskih kron. Avstriji imajo mnogo tujega denarja, veliko dobrih efektov in obilo zlatnikov. Tudi bančni zavodi stoji dobro in so se zavarovali za slučaj sterslajve. Imeli so debela leta, in se mogli zakopati z nabirke in zaloge. Dunajska borza ima velikanski promet.

Ljudje si vsi žele k Nemčiji. Celo industrija se je sprijaznila s priključkom. Donavska federacija se resnim ljudem ne zdi več mogoča. Po kinih kažejo sedaj film, ki predstavljajo slovesnosti v Celovcu povodom dobljenega plebsicita. Vse so zlobnati skupaj, kar dežela zmora. Nemci ali Slovenci (prosim Slovence!) ob slavnosti jeta kruh in pijeta vino, sežeta si v roko in obljubita večno skupnost. — V resnici pa se Slovencem, ki so zavedni, zelo trda godi. Avstriji so na plebsicit zelo ponosni kot na jedino svitlo točko. Lahkoživi kakor so, računajo sedaj, da jim Nemčija krone, ki stoje proti marki danes kakor 1 : 11, ugodno zmenjajo. Uradniki po pravkar oglašili novo zahtevo: Vsak uradnik naj dobi do regulacije plač po 5000 kron mesečno več. Namisljena odpomoč! Avstrija bi zdavne zaropotala, da nima toliko starih, vestnega in poštenega uradništva. Na to so ponosni popravici in ti menda ne brez podlage namigujejo, kako čudni so dohodki onih, ki k nam uvažajo. Carinska tarifa naša dopušča mnogo "kompromisov", pravijo. Metlo in palico!

Dopisi

Holloway, Ohio.

Ponavadi skoro vsak toži o veliki brezdelnosti. Tudi tu le bolj počasi obratujejo v majhnih, katere so večina le male. V bližnji okolici so tudi večje majne, v katerih se tudi bolj slabo dela.

Mount Olive, Ill.

Tu okrog Slovencev ni vsaj jaz ne vem za nobenega. Ako je kaj preobložen z delom, pač pa kje blizu kake Slovence po poklicu zidar, naj pride sem, ker tu imamo veliko zidarskega dela. Ako katerega veseli zidarsko delo, ni potreba znati angleško, naj se oglasi pri meni, jaz mu garantiram delo za celo poletje in dobro plačo.

Tu imamo sedaj lepo vreme, in tudi zima ni bila preoblačna. Farmerji so že začeli zemljo obračati s plugi. Jaz imam tudi farmo tu, a imam delavca, sam bom pa zidal. Zemlja je bolj hribovita. Farmerji imajo tu mnogo sadja nasajenega, kar jim mnogo dobička nese, ker jim sadje zelo rado obrodi.

Sedaj pa voščim vsem rojakom po Ameriki vsele velikonočne praznike in želim, da bi se jim pri meni zglasilo za piruhe. Jih bo dosti.

Frank Dacar,

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

P. O. Box 28, Holloway, Ohio.

Peter Zgaga

V New Yorku se je začela sedaj značilna obravnava. Neka gospa Stillman toži svojega moža za ločitev zakona in alimente, češ, da je imel z neko igralko otroka. Mož pa toži njo, češ, da je imela otroka z nekim napol Indijancem.

Blato leti z obeh strani, in obe stranki poskušata vreči pljunke s svoje obleke druga na drugo.

Zdravniki so predlagali, naj se na podlagi krvi izkaže, kdo je oče otrok.

Niti mož niti žena nočeta ničesar vedeti o tem. Morda sta toliko omejena, da mislita, da bo iz krvi razvidno potomstvo različnih očetov.

Oba sta milijonarja, mož in žena. Če bi ne bila, bi oblasti enostavno oba zaprle zastran slabega obnašanja in javnega pohujšanja.

Zdravniki imajo pravico predpisovati pivo. Ne smejo ga pa nobenemu "bolniku" predpisati več na mesec kot štiri galone in sedem osmink.

Zakaj teh sedem osmink? Morda gre to na račun pene?

Ljubljanski liberalci in njihovi vredni bratci v Ameriki kujejo iz Strukljeve afeze kapital.

Pišajo namreč, da bi ne bili priseljeni toliko odškodnovani, če bi bila oživljena Rafaelova družba.

Če bo še ena taka novica zagledala beli dan, bom na tem mestu nekoliko omenil o bivši slavnostni "avstrijski hiši", načelnikih Rafaelove družbe ter raznih drugih uradnikov, ki so se odlikovali po ljubezni do svojega spola.

Za bodoči "uredniški" članek v Edinosti lahko črpa Čagran o-bilen material iz "Izjave", ki jo je objavilo društvo sv. Petra v današnjem glasilu J. S. K. J.

Trgovska zveza med boljševiško Rusijo in Združenimi državami bo sklenjena — ko bodo Angleži in Nemci pobrali vse koncesije.

Ta teden je veliki teden. V nedeljo je Velika noč — Vstajenje. Škoda, da je to vstajenje samo v koledarju.

V nekem newyorškem listu vidim oglas s sliko: bakren kotel, zavita cev in hladilec.

Baje je ta priprava za destiliranje vode.

Presneto so Amerikanci higieni narod. Še celo vodo destilirajo, predno jo pijejo.

Samo tega si ne upa nihče povedati, kaj ima v vodi namočeno.

Vsakdo, ki se postavlja z višnjevo krvjo v svojih žilah, ima predniki, ki so imeli rdečo kri na svojih rokah.

Rojakom, ki prosijo za zvonove: Obrnite se na predsednika tiste blagajne, ki je dala za sprejem kraljeviča Aleksandra v Ljubljani pol milijona dinarjev.

V Jugoslaviji imajo zopet nove ministre. Slovence ni nobenega poleg. Slovenci nimajo časa. Ves svoj prosti čas morajo porabiti z učenjem cirilice.

Prej se je glasilo na poštne pečatu: Laibach-Ljubljana.

Sedaj se glasi: Ljubljana — in neke čudne kračke poleg, katerih ne zna kulturni človek prebrati.

Veliki obilici, lahko je bilo potem živeti, kmetom pa je bilo seveda tudi zelo ustrezno, če so bile njih "prošnje za urlobo ali entebengo" od stražmojstra primerno resno pripravljene in rešene. Edino kmet, močan in krepak Anton Rebolj je imel smolo, ker ni spoznal ob pravem času "mazila".

Gospod stražmojster mu ni napravil ugodnega poročila. Naravno, da je Anton Rebolj, posestnik iz Popove vasi, začel po prevratu neizprosno boj proti stražmojstru. Tako daleč je došlo, da je bil Jožef Kožuh prisiljen iskati zadostne pred sodiščem. Zadevna pravda pa je trajala pokrduro leto in je bila 7. febr. končno rešena pred ljubljanskim okrajnim sodiščem. Zaradi žaljenja časti

LUCKY STRIKE cigarette**It's toasted**

The American Way

toženi kmet Anton Rebolj je bil obtožbe oproščen. Dolgotrajna razprava je podala čudne zanimivosti. Tako je priča kmet Dremelj med drugim izpovedal: Za "entebengo" sem nosil soprogi njegovi večkrat, najmanj dvajsetkrat raznih stvari. Bil sem celo vojno oproščen. Enkrat sem prinesel mernik žita, drugič steklenico jesiha (8 litrov), tretjič sem pripeljal z dvema konjema voz trsak. Ko je pripeljal žito, je dejal: To je za gospoda, da bo moji prošnji pomagal. Gospa je pšenično sprejela in rekla, da bo prošnjo priporočila in ga vprašala: "Koliko košta?" "Nič!" Dala mu je nekaj tobaka za jesiha. Sploh je bilo med kmeti prepričanje, kdor da je z njo dober, je dobro, kdor pa ne, je slabo.

Ustanovitev okrajnega glavarstva v Guštanju.

Ustanovilo se je okrajno glavarstvo v Guštanju na Koroskem, katerega uradno območje obsega sodni okraj Prevalje. Novemu okrajnemu glavarstvu so se podredile sledeče občine: Črna, Mezica, Prevalje, Tent Danielj, Guštanj, Kotlje, Tolsti vrh, Dragograd in vsi oni deli občin Bele, Ljubuš in Libelič, ki pripadajo po mirovni pogodbi Jugoslaviji.

40.000 kron ukradel.

V Javorniku pri Karnju je domaćem gostilničarju ukradel 16-leten domač fant 40.000 K. Orožništvo ga je aretiralo v Kranju. Ko je popival in plesal v veseli družbi. Našli so pri njem baje še 39.000 K. Tatič je sin imovitega kmeta, kar kaže še bolj izprijetost današnje mladine. Delati ne mara nihče več, le v uživanju išče veselja; a če ni denarja, zateče se lahkomišelnosti mladina k tatvini.

Omenjeni gostilničar se imenuje Kristan, tat pa Jože Rakovec.

Smrtna kosa.

V Ljubljani je umrla Marija Rekar, rojena Bizjak.

V Zgornjih Jaršah je 8. febr. umrl posestnik Janez Žargi, star 85 let. Pokopali so ga v Mengšu.

V Podkorenu je 15. februarja umrla Mihaela Benet, rojena Hlebjajna, v 25. letu starosti.

V Ljubljani je umrla Marija Mihelič, rojena Opeka.

V Vevčah je umrl obratovodja papirničnega električnega obrata August Quaiser.

V Idriji je umrl obratovodja Kogovškove elektrarne Fran Mohorič.

V Ljubljani je umrla soproga pisarniškega pristava Josipina Pisansky, rojena Starin.

Jugoslovanska meja na severu. Maribor, 25. febr. Jugoslovansko-avstrijska razmejitvena komisija je danes prejela iz Pariza odločilo veleposlaniške konference glede spornih vprašanj razvodnice, katere so ji bila predložena meseca septembra lani, da jih reši. Veleposlaniška konferenca je po zaslišanju strokovnjakov odločila, da so razvodnice v načelu neizpremenljive, da se pa smejo izpremeniti na točkah, kjer bi razvodnice sekale kako hriso, da se napravi majhen ovinek, da se prizadeji obvarovati škodo. Konferenca je s svojo odločitvijo potrila določbe senzermske mirovne pogodbe, ki predvideva kot mejo razvodnice med Dravo in Savo. Toliko v naznanje.

Senzacionalna aretacija.

Okr. uprava finančne kontrole v Ljubljani je 13. febr. odredila aretacijo dr. Markoviča, ravnatelja "Svetle" v Ljubljani. Izročili so ga v preventivni zapor deželnega sodišča. Dr. Markovič je bil od finančne uprave obsojen na 3 milijone gube ali eno leto zapora zaradi prikrivanja davku podvzanih stvar. Ker dr. Markovič ni globe plačal in je bil begosumen, je bil odrejen zapor. Afera je v Ljubljani med trgovskimi krogi vzbudila splošno senzacijo. Gre za veliko množino žarnic, katere je skušala tverka "Svetla" odtegniti trošarini.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski specialist v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravljenju vseh možnih bolezni.

Zastupljenje kravitovim sod, ki ga je izumel dr. prof. Felich. Če imate mogoče ali mehuro, ka po telesu, v grlu, izpadanje las, bovine v kmetih, pridite in izišli vam bom kri. Ne čakajte, ker ta bolezni nalezijo.

Vsa mišice boleznijo zdravim po okrajani metodi. Kakor hitro opazite, da vam prenehajo zdravje, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam ga bom zopet povrnil.

Hitro ali vodno kilo zdravim v 36 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in vseh drugih tri puščanju vode, zdravim s gotovostjo.

Kemikalizem, trganje, bolečine, otekline, artritide, škrofe in druge kožne bolezni, ki nastanejo vseh nečistosti krvi, zdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Nekateri drugi zdravilni načini, to meče, da vas razumejo. Jaz znam iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavnikih od 9. do 6. ob nedeljah od 9. do 2.

Pozor!

Slovenci, Hrvati in Srbi ki potujete skozi New York. Ne pozabite na moj hotel, kjer debite najboljša prenočišča in boste najbolj postreženi. Ciste sobe z eno ali dvema posteljama. Prostor za 250 oseb. Domača kuhinja. Najnižje cene.

August Bach 63 Greenwich Street New York, N. Y.

GLASILO JUGOSLOVANSKE KATOLIŠKE JEDNOTE

VSTANOVILJENA LETA 1898.

SLAVNI URAD ELY, MINN.

INKORPORIRANA LETA 1906

Glavni urednici:

Predsednik: EUDOLF PERDAN, 933 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Avenue, Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neplaćanosti: JOHN MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOS. P. GRAHEK, 843 E. Ohio St., N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

MAX KERŽIŠNIK, Box 872, Rock Springs, Wyo.
MOHOR MLADIĆ, 2003 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRANK ŠKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Perotni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICH, 6127 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor:

VALENTIN PIRC, 319 Meadow Ave., Rockdale, Ill.
PAULINE ERMENEC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSIP STERLE, 464 F. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARC, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasillo: "GLAS NARODA".

Vse stvari, tikačje se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljke naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolnišniška sprave naj se pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovancem za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se glasilu bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrne na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8. člani ali članicami.

Iz urada glavnega tajnika J. S. K. J.

NASVETI IN OPOMINI.

Večkrat se pripeti slučaj, da umrje kak član brez oporoke oziroma brez pravilne oporoke. Taki slučajji povzročajo veliko sitnosti za dediče in veliko nepotrebnega dela za uradnike društev in za glavni urad.

Vsak član ali članica mora imeti jednotin certifikat (polico) v katerem so navedeni dediči. Ako kateri izmed navedenih dedičev umrje, je potrebno oporoke takoj premeniti. Vse oporoke morajo biti narejene v soglasju z ustavo in pravili, (Glej člen XXXII., stran 76.), drugače niso veljavne in se jih ne more upoštevati.

Nekaj članov je še, ki imajo še stare certifikate glaseče se za \$800.00, v takih certifikatih niso dediči označeni. To so prvi certifikati, katere je izdala Jednota kmalu po ustanovitvi. Stari certifikati niso več v veljavi. Skrajni čas je, da se vrne Jednoti take certifikate s prošnjami za nove. Uradniki društev se prosijo, da opomenejo članu na to na društvenih sejah. Stare certifikate imajo še nekateri člani, kateri so pristopili v Jednoto še pred 1905, večina starih certifikatov je bilo zamenjanih za nove, toda vedno se še dobi kateri član, ki hrani stari certifikat in ki nima nobene oporoke pri Jednoti. Člani, ki so pristopili po letu 1905, imajo prave certifikate, vprašanje pa je, če so v njih označeni vsi dediči, katerim član želi ostaviti posmrtnino? Ako ni oporoke taka kot bi morala biti, naj vsak član takoj naredi prošnjo za nov certifikat in za premembo oporoke, pri tajniku društva h kateremu pripada.

Pri izvrševanju oporok se mora paziti, da iste soglašajo z ustavo in pravili, da član ki dela oporoke in dve priči isto lastnoročno podpišejo, da se označi dediče s polnimi imeni in način sorodstva ter koliko se vsakemu posameznemu dediču zapušča, da se pri premembah oporok k prošnji priloži stari certifikat in da se navede datum oporoke.

Važno je, da ima vsak član svojo oporoke v redu. Nihče naj ne odlašja s premembo oporoke, ako je namerava premeniti. Jutri nikoli ne pride, smrt pa žanje brez izbiranja. Zato naj vsak član skrbi, da bo imel svojo oporoke urejeno dokler je še čas.

Mimogrede naj se tudi dotaknem pogrebnih stroškov. Pogrebniiki imajo navado, da na prvo sapo vprašajo, kje se bo dobil denar za pogrebne stroške, kadar se jih obvesti o smrti katerega člana. Če se jim pove, da je pokojnik bil kje zavarovan za "tisočak", je že dovolj, najcenejša krsta (rakov) stane par stotakov, potem še pride drugo delo in opravilo in račun naraste na \$300.00 ali še več. Tak račun se potem dostikrat predloži Jednoti v izplačilo, ker pa Jednota ne sme plačati več za pogrebne stroške kot pravila določajo, se morajo društva obračati v takih slučajih na dediče za dovoljenje. Društveni pogrebi naj bi bili kolikor mogoče priprosti, če pa sorodniki želijo kake izrednosti, naj jih nabavijo na svoje stroške. Po sedanjih pravilih smejo znati pogrebni stroški do \$200.00, za katero svoto zamore biti vsak član dostojno pokopan. Kjer pa sorodniki oziroma dediči sami plačajo pogrebne stroške, naj se jim pripusti vse kakor želijo in Jednota potem plača dedičem celo smrtino.

Joseph Pishler, gl. tajnik.

Iz urada vrhovnega zdravnika J. S. K. J.

KILA ALI PRUH.

Naravnost presenetljivo je, koliko naših ljudi ima kilo. V veliko slučajih so ljudje tega sami krivi. Marsikdo hoče pokazati svojo moč ter osmešiti svojega tovariša delavca. Večkrat se že slišali tega ali onega, ki se je postavil s svojo močjo. Poskušal bo vzdigniti celo tonno, dočim njegovo telo ni ustvarjeno, da bi dvigalo take množine. Zakaj tujerodec dvigne ponavadi trikrat več kot Amerikanec? Ne smete misliti, da je Amerikanec slaboten. Ne, toda on se zna paziti. Večkrat ste že slišali koga, ki je stavil dolar ali več, da lahko nese sod moke eno nadstropje visoko. Tak človek je osel, čeravno tega sam ne ve. Če vas je narava napravila močnim ter razvila vaše mišice, ni še s tem rečeno, da morate po nepotrebnem izrabljati to bogastvo. Ravno nasprotno. Paziti morate nanj ter štediti svojo moč. Res je, da dobijo ljudje kilo pri svojem dnevnem delu. Toda ti slučajji niso številni. Ženske naj ne dvigujejo preveč težkih škafov. Boljše je, da odlijejo nekoliko vode, predno dvignejo škaf. Če dobite kilo, ki vas ovira pri delu, je najboljšje, da jo popravite v bolnišnici. Čimprej storite to, tembolj ste lahko sigurni končnega uspeha. Če vas operira dober zdravnik, vam lahko kilo popol-

noma odpravi. Nekateri se boje kloroformiranja z etrom. V največ slučajih ni potrebno, da bi vas opopolnoma ometili.

Mi se pri operacijah že leta in leta poslužujemo hrbtničnega ometanja. Tega načina ometanja se ne poslužujejo vsi zdravniki, najbrže vsled tega ne, ker jim ta način ni znan. Mi smo se posluževali tega načina v stoterih slučajih, in je bil skoraj vedno uspešen. Bolnik pod uplivom tega zdravila ne zaspi. On čuje tekom operacije. Govori z vami ter ne čuti nobenih bolečin. Nekaterim smo celo noge odrezali po tem načinu. Imeli smo bolnike, ki so gledali, ko smo jih operirali. Nobenih bolečin niso občutili, in sedaj so zdravi. Pa ne smete misliti, da je mogoče vse operacije napraviti na ta način. Nekateri je mogoče, drugih pa zopet ne. Nekega dne sem operiral moža, ki je imel hemoroide. Bil je strašno nervozen. Jaz mu nisem povedal, da ga bom operiral, pač pa, da ga bom temeljito preiskal. Operirali smo ga, in ko je bilo vse končano, smo mu povedali, kaj se je zgodilo. On nam ni hotel verjeti. S pomočjo ogledala smo mu pokazali, da je bila operacija izvršena. Ni mu šlo v glavo, kako se je moglo to zgoditi brez vsakih bolečin. No, zadovoljen je bil po vseeno. Če imate torej kilo, in če vam zdravnik priporoči operacijo, se ne vstavljajte. Čimprej boste operirani, temboljše bo za vas.

Dr. Jos. V. Grahek,

843 East Ohio Street, N. S. Pittsburgh, Pa.

Politika v podpornih organizacijah.

Že v besedi "podporna" organizacija je povedano, da je namen organizacije skrbeti za podporo svojih članov.

Zdi se mi, da so bile tudi v tem smislu vse ustanovljene. Politika je počasi prodrla v nje ter je napravila več škode kot haska.

Imamo sicer nekaj slučajev, ko so sprejeli ustanovitelji v pravila točko, da morajo člani razen asesmente plačevati tudi k spovedi hoditi ter izpolnjevati ne samo jednotinih, ampak tudi cerkvenih postav.

Nadalje imamo organizacije, v kojih pravilih sem med vrsticami čital, da so zaželjivi le kandidati z gotovim političnim prepričanjem, socialističnim, svobodomiselnim itd.

Take organizacije ne morejo opravljati v polni meri svoje, v pričetku si zadane naloge.

Agitacijska moč, ki naj bi glavni faktor pri vsaki organizaciji, se začne cepiti. Član pravzaprav ne ve, če naj bi agitiral za pridobitev novih članov ali za sveto katoliško vero, za framazone ali pa za rdečo zastavo.

Rezultat je ponavadi tak, da Jednota ne dobi novih članov, in katoliška cerkev nobenega novega pristaša.

Kjerkoli se sile cepijo, ne more biti posebnega uspeha. Namen podpore Jednote je izplačevati bolnino in smrtino, ne pa registrirati za vsakega člana posebej, kolikokrat je bil pri spovedi in kolikokrat pri maši.

Vera naj gre v cerkev, politika v politična društva, Jednota naj pa stremi za ciljem, za katerega je bila ustanovljena.

Za božjo voljo, saj imamo vendar na stotine cerkvenih in političnih klubov najrazvornejših političnih društev, pevskih in dramskih društev, katerih vsako naj se giblje v svojem okviru — Jednota pa v svojem pa bo dobro za vse.

Prispevki brezveza so ravno tako dobri kot prispevki praktičnega katoličana, in vsled tega naj bosta tudi oba upravičena do istih pravic, če oba izpolnjujeta napram Jednoti svoje dolžnosti.

Teh rdečel naj bi se držale vse slovenske podpore Jednote in Zveze, pa bi bil napredek večji in lepši.

Z veseljem konstatiram, da se Jugoslovanska Katoliška Jednota drži teh načel in da ji je vsled tega napredek zagotovljen.

Urednik.

Premembe članov in članic za mesec februar 1921.

(Nadaljevanje.)

Društvo sv. Janeza Krstnika, št. 71, Collinwood, O.

Pristopil: Rok Obravnik, 1896; 21109; 500; 25.
Zopet sprejeti: Louis Blatnik, 1884; 19059; 1500; 23. — John Pečnik, 92; 19783; 500; 26. — Frank Sirelj, 88; 12482; 1000; 21.
Suspendirani: Frank Gričar, 1877; 6445; 500; 29. — Frank Salmich, 1880; 6758; 1000; 27.

Društvo sv. Janeza Krstnika, št. 75, Canonsburg, Pa.

Umrli: Anton Gruden, 1877; 11788; 500; 32.
Premenil zavarovalnino iz \$500. na \$1000. — Martin Žagar, 1895; 17348; 1000; 25.

Društvo sv. Jožefa, št. 76, Oregon City, Ore.

Suspendirana: Pavla Pavloveich, 1896; 20204; 1500; 24.

Društvo sv. Kraljeva Telesa, št. 77, Greensburg, Pa.

Pristopili: John Makovec, 1894; 21062; 1000; 26. — Joseph Janja, 1879; 21061; 250; 42.

Suspendiran: Joseph Kotnik, 1870; 16982; 1000; 43.

Društvo sv. Alojzija, št. 78, Salida, Colo.

Suspendiran: John Virant; 1882; 1931000; 35.

Društvo sv. Jeronima, št. 81, Aurora, Ill.

Pristopil: Gust Grasman, 1882; 21017; 500; 39.

Društvo sv. Janeza Krstnika, št. 83, Sheboygan, Wis.

Umrli: Anton Bregant, 1877; 14642; 500; 34.

Društvo sv. Martina, št. 83, Superior, Wyo.

Prestopil k dr. Sv. Franciška št. 122, Homer City, Pa. — Frank Ipave, 1874; 14106; 1000; 37.

Društvo sv. Andreja, št. 84, Trinidad, Colo.

Pristopili: John Dekleva, 1895; 21081; 1500; 26.

Društvo sv. Jožefa, št. 85, Aurora, Minn.

Prestopil k dr. "Duluthski Slovani" št. 107, Duluth, Minn. — Andrej Bohar, 1876; 12805; 1000; 34.

Društvo sv. Alojzija, št. 87, St. Louis, Mo.

Pristopili: Karl Bogdan, 1894; 21078; 500; 27. — Michael Alinovich, 95; 21079; 500; 25. — Daniel Alinovich, 96; 21080; 500; 25.

Društvo sv. Marije Vnebovzeta, št. 88, Roundup, Mont.

Zopet sprejeti: Frank Ugrin, 1878; 15112; 1000; 34.

Društvo sv. Jožefa, št. 89, Gowanda, N. Y.

Pristopile: Angela Krasovec, 1896; 21072; 500; 25. — Albina Korbar, 98; 21073; 1000; 22.

Društva Orel, št. 90, New York, N. Y.

Pristopil: Charles Lacijan, 1899; 21077; 500; 21.

Društvo sv. Mihaela, št. 92, Rockdale, Ill.

Pristopili: Frank Muha, 1897; 21088; 1000; 24. — Thomas Kuhl, 1882; 21090; 1000; 38. — Louise Bušaj, 1900; 21089; 1000; 21.

Premenil zavarovalnino iz \$500. na \$1000. — Anton Smarajac, 1890; 17797; 1000; 30.

Društvo sv. Feliksa, št. 101, Walsenburg, Colo.

Pristopili: Eli Cota, 1893; 21083; 500; 28. — Anton Jelnic, 94; 21082; 500; 26. — Michael Starman, 93; 21084; 1500; 28. — Andrew Conder, 1902; 21085; 1000; 18.

Suspendiran: George Malevich, 1880; 21077; 1000; 39.

Društvo sv. Marije Vnebovzeta, št. 103, Collinwood, Ohio.

Zopet sprejeti: Jera Duša, 1876; 15120; 500; 35. — Mary Novak, 1888; 19434; 500; 30.

Društvo sv. Martina, št. 105, Butte, Mont.

Prestopil k dr. Sv. Antona št. 131, Great Falls, Mont. — Nikolaj Franich, 1886; 6557; 1000; 21.

Prestopila k dr. Sv. Antona št. 131, Great Falls, Mont. — Eva Franich, 83; 10508; 500; 25.

Društvo sv. Janeza Krst. št. 106, Davis, W. Va.

Pristopil: Leopold Jeran, 1904; 21060; 1000; 16.

Društvo sv. Antona, št. 108, Youngstown, Ohio.

Pristopil: Joseph Kramar, 1905; 21110; 1000; 16.

Premenil zavarovalnino iz \$250. na \$1500. — Frank Kogovšek, 1890; 16973; 1500; 31.

Društvo sv. Marija Trsat, št. 109, Keewatin, Minn.

Pristopil: Jernej Verant, 1886; 21086; 1000; 35.

Društvo sv. Franciška, št. 110, McKinley, Minn.

Prestopil k dr. sv. Jožefa št. 20, Gilbert, Minn. — John Skul, 1874; 15369; 500; 38.

Prestopila k dr. Sv. Jožefa št. 20, Gilbert, Minn. — Helen Skul, 1875; 16059; 1000; 38.

Društvo Slovenec, št. 114, Ely, Minn.

Suspendiran: Anton Floridan, 1901; 20901; 500; 20.

Umrli: Anton Malerich, 1893; 17916; 500; 21.

Premenila zavarovalnino iz \$500. na \$1500. — Ana Svetlin, 1893; 18008; 1500; 28.

Društvo sv. Pavla, št. 116, Delmont, Pa.

Suspendiran: Frank Rupnik, 1902; 19730; 500; 16.

Društvo sv. Štefana, št. 117, Sartell, Minn.

Suspendiran: Andrew Zupan, 1886; 17140; 500; 28.

Društvo sv. Jurija, št. 118, Cokedale, Colo.

Pristopili: Frank Krivec, 1879; 21014; 1000; 41. — Rose Krivec, 1888; 21013; 1000; 32.

Društvo sv. Ane, št. 119, Aurora, Ill.

Odstopila: Rose Mlakar, 1903; 20614; 500; 17.

Društvo sv. Marija Čistega Společja, št. 120, Ely, Minn.

Pristopile: Johanna Maurin, 1904; 21016; 500; 17. — Apolonia Jandrej, 1888; 21015; 1000; 33. — Mark Krebs, 1900; 21041; 1000; 21. — Mary Mantel, 1894; 21040; 1000; 27.

Suspendirana: Marijana Svetek, 1888; 19725; 500; 30.

Društvo sv. Franciška, št. 122, Homer City, Pa.

Pristopili: Michael Stulac, 1904; 2113; 1500; 17. — Alfonso Domenikini, 1885; 21112; 1000; 36. — Teresa Domenikini, 1885; 21111; 1000; 36.

Suspendiran: Matevz Urbanija, 1889; 20515; 1000; 31.

Društvo "Boča", št. 125, Iselin, Pa.

Pristopil: Ambrož Cencig, 1897; 21019; 500; 23.

Prestopil k dr. "Jugoslovani" št. 104, Chicago, Ill. — Filip Žuferle, 1881; 19262; 500; 36.

Prestopil k dr. "Jugoslovani" št. 104, Chicago, Ill. — Jos. Tomazetič, 93; 20616; 1000; 27.

Premenil zavarovalnino iz \$500. na \$1000. — Anton Senoh, 1885; 20250; 1000; 36.

Društvo "Slovena Zvezda", št. 129, Ely, Minn.

Pristopile: Johanna Mestnik, 1900; 21020; 1000; 20. — Helen Aulber, 1885; 21022; 1000; 36. — Frances Zupce, 1892; 21021; 1000; 29.

Premenila zavarovalnino iz \$500. na \$1000. — Mary Markovich, 99; 20290; 1000; 21.

Društvo Napredek, št. 132, Euclid, Ohio.

Pristopili: John Pishler, 1888; 21032; 1000; 33. — Anton Stefanich, 93; 21056; 1500; 28. — Ana Pihler, 86; 21033; 1000; 35.

— Ana Kokovich, 1903; 21031; 500; 18. — Johana Čičelič, 1875; 21011; 250; 46. — Ana Peskar, 75; 21012; 250; 46.

Društvo Sv. Ana, št. 133, Gilbert, Minn.

Pristopile: Agnes Krizan, 1896; 21029; 500; 25. — Marie Rauh, 1889; 21030; 1000; 32. — Teresa Poderzaj, 94; 21094; 1000; 26.

— Marie Brula, 85; 2114; 1000; 36.

Suspendirana: Frances Sever, 1904; 20932; 1000; 16.

OPOMBA: Poleg članovega imena navedene številke značijo: prva leto rojstva, druga certifikatno številko, tretja zavarovalna svota, četrta razred.

J. Pishler, gl. tajnik.

Madžarska rovarjenja v Pečuhu. Te dni je obmejna policija zalotila na zborovanju približno 60 oseb, največ tukajšnjih dam, ki so hotele organizirati akcijo, napereno proti naši državi. Namen te akcije zborovanja je bil, demonstrirati po ulicah mesta za to, da čim kratko malo odbil. Po dobljenih prej pride sem Hortyjev madžarska vojska. Tajno so hoteli francoskemu majorju Derenu, — iz Madžarske. Od tukajšnjih oseb članu tukajšnje entente misije, je akcijo najbolj podpirala grofič Zichyjev. Mnogo oseb, ki pri akciji niso bile preveč udeležene, ki so, kakor so oni trdili, dovolili socialistični organizaciji, da je mestna uprava delala, kar

Sachs aretiran. Pred kratkim je prišel v Opatijo Sachs, da bi se pogajal z italijanskim generalom o otvoritvi konzulata na Reki. Ko je prišel v Opatijo, ga je prebivalstvo opsovalo in opljuvalo. Sachs je razupiti frankovec, ki je med vojno igral na Hrvaškem vlogu našega Šušteršiča. Mnogo družin je spravil v nearečo.

POZOR DRUŠTVENI TAJNIKI! Društvene tajnike J. S. K. J. prosimo, da vse izpremembe naslovov za Glasilo pošljejo naravnost na glavnega tajnika. Le na naslovu in izpremembi, ki jih dobimo od glavnega tajnika se moremo osloniti.

Upravištvu Glasila.

Izjava:

društva sv. Petra št. 50 JSKJ. v Brooklyn, N. Y.

Pri redni mesečni seji dne 19. marca 1921 je pooblastilo društvo podpisane, da piše izjavo o zadnji Matija Čagrama, bivšega člana in izvoljenega delegata na konvenciji v Chicago.

Ko je prišel čas voliti delegata na zgoraj omenjeno konvencijo v Chicago leta 1920, je označeno društvo izvolilo tajnika F. G. Tassottija. Imenovani je ponudbo sprejel in istočasno pripomnil, ako mu bo mogoče za ta čas pustiti delo. Da pa društvo na sigurnem ostane, je v slučaju zadržka izvolilo društvo namestnika brata Gabriel Tassottija.

Pri četrtletni seji meseca julija 1920 je izvoljeni delegat sporočil, da mu njegov delodajalec pod nikakim pogojem ne dovoli dopusta. Pri isti seji je potem društvo njegovega namestnika za delegata pooblastilo, kar je oni sprejel.

Logatec in Rakek v Jugoslaviji.

Ljubljana, 26. febr. 1921.

"Prya vožnja v osvobodeno ozemlje! Živeli osvobodjeni bratje!" Ta napis je nosila bogato s smrekovim zelenjem okrašena lokomotiva, ki je danes ob pol 9. dopoldne vozila iz Ljubljane poseben vlak v Logatec in potem dalje do Rakeka.

Ta poseben vlak je bil določen zastopnikom vseh oblasti, ki so imele prevzeti po rapalski pogodbi priznane nam od Italijanov zasledeno ozemlje in železnico do Rakeka. Na ljubljanskem glavnem kolodvoru so se zbrali za ta vlak vsi za to kompetentni oblastni faktori, ki so potem izvedli prevzem železniške, politične in carinske uprave. Med drugimi zaznamujemo sledeče osebnosti: General Maister kot predsednik jugoslovanske rezne komisije s svojimi članoma generalstabinim polkovnikom Milanom Ječmeničem in pehotnim polkovnikom Aleksandrom Daskalovičem. Za italjansko delegacijo general Vacchelli. Nadalje večje število jugoslovanskih višjih in nižjih častnikov ljubljanske garnizije. Deželno vladno je zastopal dvorni svetnik Kremenšek. Ker je južna železnica glede javnega prometa bila pri predaji najbolj interesirana, so odšli s tem posebnim vlakom številni zastopniki obratnega ravnanja, od katerih omenjamo gospode: ravnatelja ing. Šego, centralne nadzornike dr. Ešturja, inž. Schnellerja, inženirja Ogrinca in Al. Preglja, dalje višja nadzornika Josipa Gostiho in Frana Vidica. Za carinsko upravo je fungiral pri prevzetju glavni nadzornik Jovanović.

Slovesni sprejem v Logatcu.

Prebivalstvo zasedenega logaškega okraja je že pred nekaj dnevi zaslišalo in zahtevalo v svojem naravnem domoljubju, da Italjani kmalu zapuste logaške gozdove. Že v četrtek so vsi pripravljeni, zavedni Logaščani pripravljali jugoslovanske narodne zastave, da tako do komentirajo svojo iskreno udanost do naše Jugoslavije. Italjanski komisarji v Gor. Logatcu je izvedel, kaj nameravajo izpeljati naši krepi, zavedni in trdni prebivalci kraškega Logateca. Že v četrtek so nekateri začeli izbošati naše zastave. Italjanski komisarji jim je to odločno prepovedal. Naši ljudje se njihovim poveljem niso uklonili. Še ena zastava italjani zaplenili, toda, čim se je v petek dopoldne pojavila v Logatcu razvejena komisija z generalom Maistrom, so vrtili besni karabinerji zastave njihovim lastnikom.

Takoj, ko je bila v petek razvejena komisija prišla v Logatec, se je bliskovito raznesla na vse logaške vasi vest, da bo v soboto ob 10. dopoldne ura uradna predaja teh krajev jugoslovanski oblasti. Pripravljeni narod je nestrpnost pričakoval trenutka, ko preneha italjanski jarem.

V resnici! Sprejem jugoslovanskih zastopnikov v Logatcu je bila najveličastnejša manifestacija.

Kmalu po 10. uri je zavozil na logaški kolodvor bogato ozaljšani poseben vlak. Na kolodvoru je bila zbrana številna množica vseh narodov; šolski malčki, ki so vihleti svoje narodne zastavice, krepka in zavedna dekleta v narodnih nošah, ognjegasci, Orel in Sokol ter druga kulturna društva.

Vlak je ustavil. Karabinerji in alpini so stali v vrsti. Bila je kratka počast generalu Vacchelliju in našim zastopnikom. Nato je pozdravil dole zastopnike jugoslovanskih oblasti gornjelogški župan nadučitelj Puncuh, za njim gđ. Serini, gđ. Hodnikova, za Orla Pečkaj in za Sokola Smole. Po uradnih pozdravih je bil salut medsebojnih čet. Naši visoki Valjevi so se vstopili nasproti malim italjanskim berzalerjem in karabinerjem. Izmenjali so se medsebojni pozdravi. Takoj so začeli naši železničarji prevzemati službo. V nekaj minutah je pri blagajni že bil jugoslovanski blagajnik, ki je izdajal vozne liste za Jugoslavijo in dalje.

Manifestacija po Logatcu.

Po uradnih pozdravih na kolodvoru se je razvila pestra povorka po glavni cesti do Gorenje Logateca in nazaj. Manifestacija je bila veličastna. Na čelu godba dravske divizije, za njo Sokol, Orel z veliko krasno zastavo, za njimi požarna bramba iz Logateca in Hotedersice, dalje mladence v pestrih narodnih nošah, navdušeno vzklikajoči rešitvi in državi Jugoslavije, slednjič mala, nedolžna in vesela šolska deca z zastavicami. V sredi je neumorno sviral tudi godba jugoslovanskih železničarjev.

Velicasta povorka je došla do glavnega urada, civilnega komisarja, kjer je bila prirejena tiha in iskrena manifestacija za odrešene brate, med povorko pa se je naš pripravljeni narod toplo spominjal onih bratov, ki žive in trpe tam preko — meje. Zanimivo je bilo mišljenje naših priprostih, značajnih in trdnih ljudi: "Ah, kaj tam čez? Oni še niso rešeni!"

Manifestacija v Logatcu, kamor je prišel številni narod iz vseh odrešenih krajev, se je zaključila popolnoma mirno. Priprosti narod je pokazal "visoko kulturno sedom", da zna ceniti svoj politični, ekonomski in državni položaj.

Italjanske zastave izginjajo!

Zastopniki naših civilnih in vojaških oblasti so takoj prevzeli urad na postaji. Takoj je veljal za vozne liste samo — dinar. Po trgu je bilo živahno kupčevanje. Lire so začele padati. Velezanimiv je bil prizor pred orožniško postajo, kjer so hoteli "karabinerji" odpeljati celo star inventar a so se naši orožniki temu uprli. Valjevi so jim pomagali. Interesantno je bil dalje moment, kako so Italjani snemali svoje rdeče-belo-zelene zastave pred vojaškim povaljstvom, ko je general Maister prevzel poveljstvo v imenu jugo-

Nemčija in Rusija.

Nemčija je premagana država. Premagana seveda za moment, ne za vedno. To tudi Francozje dobro vedo in se primerno boje nemške moči.

Nemško moč, moč 80milijonskega naroda hočejo Francozje steti za vsako ceno. Streti hočejo Nemce ne le vojaško, ampak tudi gospodarsko. Zato so sklenili na zadnji konferenci zaveznikov (entente), da mora plačati Nemčija vojno odškodnino v znesku 220 milijard mark v zlatu.

To ni številka za človeško navadno pamet, ampak to je astronomski številka. Ena milijarda je tisoč milijonov. En milijon je tisoč tisočakov — sedaj pa računajte! Mi, ki nimamo nič, znamo računati do nekaj tisoč — to si še predstavljamo približno, koliko je to. Več pa ne; s številkami, s kakršnimi delajo Francozje, računajo samo še astronomi (zvezdarji).

Nemci seveda se temu diktatu ne bodo pokorili. Nemški delavci že celo ne. Tudi nemški delavci hoče delati za sebe in ne za druge. Nemško delavstvo je tako organizirano, da nikakor ne bo priznalo moderne sužnosti.

To je stvar, katero je treba spoznati in priznati. Če kdo držanje nemškega delavstva odobrava ali ne odobrava, je to postranskega pomena — videti je treba stvar tako, kakor je.

V svojem boju proti Francozom pa Nemčija ne stoji osamljena. Nemčija se danes opira na Rusijo ravno tako, kakor se je nekdaj opirala na Rusijo entente. Položaj je torej ves drugačen kot je bil pred vojno.

Nedavno so nam javili listi, da je Berlin centrala sovjetske agitacije za zapadno Evropo. Mi ne vemo, če je to res ali ne. Verjetno pa je, ker v Berlinu že dolgo biva uradni zastopnik sedanje vlade Kopp. Iz tega sledi, da odnosaji med Berlinom in Moskvo niso sovražni.

Tudi stvarni razlogi silijo Nemce k prijateljstvu z Rusijo. Nemci so izgubili med vojno vse kolonije. Odkod naj jemlje sedaj visoko razvita nemška industrija potrebne surovine? Kam naj svoje industrijske izdelke prodaja? Odgovor: Rusija!

V Rusiji vlada danes sovjetski sistem, katerega se Francozje boje kot hudič križa. To je fakt, katerega znajo Nemci, ki tudi niso

prebivalstva je bilo veliko. Medtem so jugoslovanske oblasti od italjanskih prevzele posle. Poseben vlak, ki je ob 2. dopoldne odpeljal nazaj proti Logatcu, je odpravil že jugoslovanski uradnik. Italjanski napis na rakovski postaji "Recechio" je že pred odhodom jugoslovanske vlada izginil s poslopja.

Rakovska postaja, kakor tudi vse druge — posebno logaška — je kazala očitne znake umazanosti. Očitno je bilo, da pisarniški in drugi prostori na postaji že od leta 1918 niso bili več očisti.

Povratek.

Še lepše, ko sprejem je bilo slovo z Rakeka. Kmečki fantje so zepeli pred salonskim vozom posebnega vlaka nekaj lepih slovenskih pesmi. Med urnebesnimi laici: "Živela Jugoslavija!" je vlak odpeljal nazaj proti Planini.

V Planini je vlak dalje časa stal. Gostje posebnega vlaka so bili priča, kako so jugoslovanski fantje odstranjali italjanske napise s postajnega poslopja.

V Logatcu je medtem že tudi izginil italjanski napis "Longatico", izginila je italjanska zastava, ki je dopoldne še visela na postaji, italjanski "bar della stazione" v mali baraki pri postaji je bil zaprt ter od vojakov zastražen.

V tem baru so se namreč zbrali nekateri taljanski civilisti, ki so prišli v Logatec po trgovini, ter so tu vinjeni hoteli izzivati. Še pred odhodom vlaka je bil bar zaprt. Jugoslovanska oblast pa ga je dala zastražiti, da se ohrani mir in red ter tako dostojno proslavi slovesni dan zopetnega združenja bratov, ki so bili ločeni dve leti in pol.

Med viharimi pozdravi domačinov, ki so se zbrali na kolodvoru, se je pričel pomikati vlak s logaške postaje proti Verdu.

od večeraj, prav korenito izkoristiti. Oni pravijo Francozom: Ali popuščate — ali pa — kakor hočete! Plačali pa ne bomo!

Za Ruse je pa zopet prijateljstvo z Nemčijo ogromnega pomena. Oni potrebujejo industrije in industrijsko organizacijo kot življenjsko vodo. Tega jim ne more dati noben narod v tako obilni meri kot Nemci. In res: Nemci pošiljajo v Rusijo svoje inženirje, svoje delavce in svoje vojaške organizatorje. V ruski armadi služijo danes na tisoče nemških oficirjev.

Z Nemčijo zvezana Rusija pa predstavlja ne le nepremagljivo evropsko, ampak tudi svetovno silo, kateri nobena zveza držav ne drzavne ni kos. Če se bodo Francozje resno zaleli v ta kolos, bodo šli s krvavimi glavami do morja, ker vojna proti 280 milijonov prebivalcev broječim državam je blaznost, kakršne so zmogli je zaslepljeni pariški banirji, ki so vajeni pošiljati po stanj v ogenj — druge.

Ob Bohinskem jezeru.

Fantazija. — Fr. Ks. Steržaj.

Lahno me nesite naprej, vi temnozeleni valčki, nalahko zibljite moj čoln.

Nad menoj nebo v večernem mraku, ob vrhovih gorā nežno zarodelo — ob straneh tiho zelenje, in skrivnostno šepetanje pod menoj.

Le dalje, le varno h kraju! Mrak izginja, večerna zarja se zari, vzplamteva, pojenjuje — lučica za lučico se prižiga nad menoj in v globini spodaj — vse samo eno, neizmerno, izpreminjajoče se nebo, vse lepa pesem-hvalnice Starvniku...

Nemo sedim, strdim — valčki pojó pesem-aspavanko... roki se skleneta, oči se zapró — o, naj zasnanjam kakor dete v zibelci...

Vidiš, jezero, tako te ljubim. Odprto, jasno in čisto kot globoko, nedolžno oko, gubeče se v temnem gorskem zelenju... Nad teboj dopoldansko sonce, rahlo zastro s finimi meglenimi pajčolani — zrak in jezero svetlomodro se iskree...

In na tebi nekaj čolnov, v njih domačinke v živobojnih krilih in belih rokavih, pojó in smeje se, jasnih obrazov, kot je tvoja gladina...

Ob obrežju otroci, ki se igrajo z okroglimi kamenčki — v srečih polni velikega hrepenenja in neizpoljenih želja...

V globini tvoji resnoba, smrt in groza...

Vidiš, jezero, tako te ljubim.

Pod smreko ležim in zrem preko jezera v daljavo. Nikjer človeka. Daleč od mene na obzoru se vidijo tri enako velike, premikajoče se pike — vedno niže, vedno bliže... šumenje, frfotanje — glasen padec. In jezerska gladina se vznemiri na onem mestu, krog se krogom se širi dalje... tri divje race pomole svoje glave iz vode in veslajo v živahnih kretnjah, brezskrbno in smelo.

Nikjer človeka... samo doli pod cerkvico sv. Janeza troje gosposko oblečenih dekle... Vsi tri v svetlih krilih in v belih slamnikih. Ob obrežju skacejo, hité do čolna, poskačejo vanj z živahnim smehom in krikom...

Zapr sem oči in poslušal nenakomerne udarce vesel ob jezersko gladino... Nato prijetni, nekoliko otožni glasovi narodne popevke, in zopet vesel šum.

Neko čudno hrepenenje mi je objelo mračno dušo, kakor domotožje po domači hiši, po otroških brezskrbnih letih in po mladostno razposajenem smehu, kriku in viku...

O letá, kakor mirna in tiha vodna gladina — brez trpljenja in skrbi, leta nepozabna, srečna! Nenadoma je prenehalo petje, vesla so obstala — z glasnim šumom in frfotanjem so se dvignile race iz vode in v velikem loku odhitele na nasprotni breg.

In zazdelo se mi je, kot bi bil nekdo z drzno roko zagnil vse prijetne slike mladih dni...

Hej, kako se širi jadro in hiti solnce naproti! — Kako se napeva veter in upira v belo tkanino, kako reže čoln mirno, tedno gladino, kako se dvigajo bele pene ob straneh čolna...

Da, to je veselje... to je moč, kakor moč in sila mladega, povzročnega človeka.

Jugoslavija irredenta.

Smrtna kosa.

V Kanfanaru v Istri je umrl učitelj Jakob Strgar, star komaj 23 let. Veliko je trpel pod laško upravo, ali vzdržal je do konca. Bil je navdušen Jugoslovčan, poln načrtov za bodočnost.

Z Goriškega.

Na Bovškem mnogo preveč trdijo z lesom. Res je zapeljiva kupčija z lesom, ker da lepe denarje, ali ako pojde sekanje gozdov po tej poti naprej, bo bovška deželica kmalu "okrašena".

Med koloni v Brdih je živahno gibanje za ustvaritev novih pogodb, ki bi kolikor mogoče ustrezale eni in drugi strani. Slovenski koloni so odklonili furlansko pogodbo, ker ne daje kolonu potrebne jamstva in ker vidijo v njej nevarnost za italjansko invazijo. V Brdih zelo potrebujejo mirnega gospodarskega življenja, zato je le železi skorajšnje ugodne rešitve kolonokopogodbenega vprašanja, kateri rešitvi ima slediti

Da, tako bi hotel sam, upirati se in napejati svoje sile — hotel bi postati veter ali val... hotel bi neprestano voziti naprej, solnce naproti...

Veselo se žari solnce v zadnjem večeru... in polagoma izginja, pojema za gorami...

In ko pojema, se spuščajo temne, tihe nočne senice iz bukovnega gozda vedno niže v dolino...

Na mostu sloni zamišljeno mladenka in zre za odhajajočimi valovi Savice, in njeno hrepenenje hiti z njimi vred v daljavo, v solnčno deželo oranž in citron...

Zadnji solnčni žarki so obsvetili njeno postavo, zaigrali v črnih laseh... za njimi pa prihaja nočni mrak skrivnostno, objemajoč razgoreto lice mladenkino...

Ah, ne bo li mrak objel vse njeno hrepenenje, vse njene solnčne misli, in svetli solnčni žarki bodo izginili za gorami...

O jezero bohinsko! Kako lepi so ob tebi poletni solnčni dnevi! Kako polni nežnih sanj in pestrih podob! Celo nebo se zreali v tebi, kakor v mirni duši lepa misel...

A glej, listje okoli rumeneva, blede. In nebo se oblači, dež rosi izpod oblakov, gladina jezerska narašča, vznemirja se —

Vrhovi okoli so se odeli v belo odejo, mrzli vetrovi prihajajo v dolino, polja se praznijo — ukajenje pastirjev je utihnilo — jesen prihaja in z njo hlad in otožnost.

Tudi v sreca...

končno odprava kolonata.

V Povirju na Krasu se je vršil shod kmetijskih in delavskih zvez. Prišli so tudi komunisti, in inženir Gustinčič je nastopil proti slovenskim kmetijskim združenjem ter priporočal tržasko "Cooperative". Slovenski kmetje se niso mogli prečuti zmešanemu izvajanju inženirja Gustinčiča. Sprejeta je bila resolucija, da naj se vsi kmetje po vsej Primorski združijo v združenja in naj se takoj odpre slovenska kmetijska šola v Gorici.

Ker je "Goriška Straža" vprašala, kako je z vpisovanjem volilcev, ki so stari letos 20 let, je razglasil civilni okrajni komisar v Gorici, da se vpisujejo v volilne imenike oni, ki so izpolnili svoje 21. leto dne 31. maja 1920.

V Kojskem v Brdih je plapolala na dan aneksijske proslave na starodavni lipi pred cerkvijo dolga žalna zastava. Prišli so žandari in jo odnesli. Pozneje je prišel v Kojsko avtomobil, natlačen orožnikov.

Kakor drugod, tako tudi v Vrtojbi so izvršili fašisti barbarstva nad Slovenci. Fašiste vodi neki Manfredini, zaposlen pri tehničnem oddelku za obnovo. Ta človek je povzročitelj mnogih napadov na Slovence v Gorici in okolici, bil je v preiskovalnem zaporu nekaj časa, pa so ga izpustili, da more nadaljevati svoje lopovščine. Zapri so v Vrtojbi 65letnega moža, ker je rekel, da hoče ostati veren Slovenec. Tako je, da Slovence pod Italijo ni varen svojega življenja in imetja!

Goriške vinogradnike tare velika skrb. Težko stališče jih čaka pod novo oblastjo. Kakovost italjanskih vin, katere uvažajo italjanski vinotrži, ni taka, da bi se jim bilo bati doslej konkurence, ali v normalnih časih bi težje. Ako bodo zunanji trgi polni do brega italjanskega vina, potem nastopi nevarna konkurenca. Mišliti bo treba na znatno zboljšanje trtoraje, ali v ta namen morajo biti na razpolago denarna sredstva. Vinogradniki pogrešajo staro izvozno pot na Kranjsko.

Mučen prizor.

Iz Celovec poročajo: Tu se je odigral na južnem kolodvoru sila mučen, pa tudi žalosten in za razmere na Koroškem značilen prizor. Vlak, ki vozi v Pliberk, bi se moral ravno odpeljati. Ob vlaku stoji orožnik, ki skuša s lepimi besedami boljše obloženega gospoda spraviti do tega, da vstopi. Toda gospod se brani in se vedno bolj in bolj razburi. Ljudje se svoj delokrog.

začno okoli njiju zbirati. Orožnik sili vedno bolj in bolj v gospoda, naj vstopi, a ta začne v največjem razburjenju kričati: "Ich las mich nicht gewaltsam aus meiner Heimat entfernen. Ich bin kein Verbrecher, ich habe in meinem ganzem Leben niemandem ein Leid zugefügt!" Orožnik ga še vedno hoče spraviti v vlak, tedaj začne gospod vpiti: "Nein, ich gehe nicht, lieber werfe ich mich unter die Lokomotive und sterbe hier den nahenden Märtyrertod!" Ljudstvo okoli je ogorčeno gledalo ta prizor, in čuli so se glasi: "Schrecklich, das ist schrecklich!" Medtem je že bil vstopil v vlak orožnik, vlak se je začel pomikati in je odrinil brez onega gospoda. Ta gospod je bil Slovenec Rutar iz Resnika pri Borovljah. O Božicu je bil prišel s Kranjskega, kamor je bil po plebiscitu pobegnil, s popolnoma pravilno izstavljenim potnim dovoljenjem domov, da obišče svoje starše in svojega na smrt bolnega brata. Tedaj ga je dal celovski glavar, ki je prava božja šiba za koroške Slovence, z dvema orožnikoma siloma pritirati v Celovec, od koder bi ga naj bil oni orožnik z železnico spravil do Pliberka in potem čez mejo v Jugoslavijo. Glavar mu je vzel potno dovoljenje in ga je še povrh kaznoval za 300 kron.

Z Reke.

Za volitve v narodno skupščino na Reki razvijajo Italjani živahno agitacijo. Pred vsem se obračajo do vseh onih Rečanov, ki ne prebivajo na Reki, naj pohitijo, da se vpišejo, ker je nevarnost, da bi se ne pokazala italjanska volja na Reki v zadostni moči. Vse bodo vpisali, kdor se zglašil, da je bil na Reki. Od same prevare živé Italjanci na Reki in s pravro hočejo izvršiti tudi volitve v narodno skupščino.

Ugleden reški prvak Ruggero Gotthardi je priobčil v "Vedeti" pismo s protestom proti samovoljnosti reške vlade. Izjava, da treba zapoditi z Reke vse elemente, ki motijo mir in slovo, pa naj bodo te ali one narodnosti. Vlada je razvila svojevoljno italjansko trobojnico kot zastavo neodvisne države, dobro vedo, da se bodo Rečani uprli, ker ljubijo svojo rdečo-belo-rumeno zastavo, da bi tako prišlo do nepremišljenih dejanj, nakar bi mogla Italija poseči vmes. Italija in Jugoslavija sta proglasili Reko za neodvisno državo. Rečani želé, da se ne izpodkopava ta država. Neredi narodnostnega značaja pa bi mogli motiti odnose med Italijo in Jugoslavijo v škodo Reke. Reška vlada je nezakonita in ne dela drugega, nego stalno prekoračuje svoj delokrog.

NAZNANILO

Bančni oddelek države New York je dne 23. novembra 1920 inkorporiral

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St., New York

Vsa kupčija se vrši kakor preje, z razločkom, da je sedaj državna banka, a ne več privatna.

Osohje je ostalo staro in ima zveze sedaj bolje bodisi v stari domovini kakor tudi v Zdr. državah.

Vsi moneyordri, drafti in čeki, katere bodo rojaki od sedaj naprej pošiljali za denarne pošiljave v staro domovino ali potne listke naj se glase:

Frank Sakser State Bank

Za varstvo kupčije je polno vplačana svota \$150,000.00 in sicer:

Kapital \$100,000.

Rezervni sklad \$50,000.

Za Frank Sakser State Bank

FRANK SAKSER, predsednik

Klementa.

Spomin z juga. Spisal Alojzij Remec.

"Kako, da nisem doslej nikoli na to mislila?"

Sredi tega vprašanja je obstala v široki trgovski ulici — via San Lazzaro se je zvala nekako — v poldanskem solnečnem zgodnjepopolnada dne in za trenutek zaprla oči. Kakor nenadna slabost so jo prevzeli spomini med spretnostjo v tem delu Trsta, v značilni ulici pristaniškega okraja, kjer visi nad tlakom tisti nedolžni vrtj skritih trgovskih bogastev, kolonialnega blaga od kave do muskatna, od grških rozin do skandinavskih polenovk, sredi vrst visokih tihih hiš, v katerih ne najdeš niti ene žive prodajalke, marveč samo skladišče za skladišče, ki so ob tem času krog poldneva zaprti in dremanji v solnečnem kakor okna stanovanj, ki so nad njimi.

V tem delu Trsta je preživel njen oče pol življenja. Odkar se ga je spominjala, ko se v šolo ni hodila, do časa, ko so se že gospodje ozirali po lepoti njenih mladih šestnajstih let in ko je nekako ob nenavadnem času prišel domov, legel in drugo jutro umrl, ves ta čas je bil njen oče enak. Sedaj ga vidi stati pred skladiščem, ko govori s trgovci, včasih odkrije svoj trdi rujav klobuk in se spet pokrije, piše naglo, naglo v svoj zapisnik in hiti dalje. Včasih se ustavi ob mački, ki se pretega v solnečnem, potegne iz žepa skorjico sira ali kosček klobase, ostane predpoldnice, ga vrže živali, hiti dalje in se smeje ozira, da vidi svoje dobro delo.

Zvečer dela račun z materjo. Iz vseh zepov zbira papirnati in srebrni denar, računa in govori nemirno: "Malo zaslužimo mi, ubogi sensali. Ves dan tekam okrog — ti bori karjarijo so moj uspeh. Klementa ne bo imela dote."

"Klementa je lepa, ne bo je potrebovala. Samo da živimo!" govori mati in zbira denar. Oče pa hiti, da se kaj ugrabi z mize in spravi v žep.

"Moram v kavarno, v gostilno, na horo. Za vse to je treba denarja. Ne oropaj me popolnoma, ljuba moja!"

Tak je bil njen oče, vedno se mu je mudilo, vedno je begal za kupčijami, dokler ni legel in umrl.

Po njegovi smrti sta z materjo začutili, kaj jima je bil. Morali sta prodati nad polovico pohištva in iti iz Trsta, kjer nista mogli brez očeta živeti, na deželo, v rojstno vas njegovo, kjer sta imeli daljnega sorodnika, ki jima je obljubil, da jima da svojo hišo, v kateri že leta in leta ni nihče bival, brezplačno za stanovanje.

Tako sta se preselili v Vipavsko dolino že mesec dni po očetovi smrti.

Klementa je jokala vso noč po prihodu, to starinsko hišo, kjer sta bili nad zapuščenim kletjo desobici in temna kuhinja. Jokala je od domotožja po morju, po živih, številnih ulicah, po drevedu na Acquedotto, kjer je vzbujala njena lepota že zanimanje med moškimi in zavist med ženskami.

Od vsega tega je ostal Klementi le grenak spomin in leto samotnih dni, ko je sedela za živalnim strojem in šivala kmetom srajce iz surovega domačega platna ter ženskam krila in jopice iz blaga, ki so ga kupovale v Gorici.

Tam je živel tih življenje, drhteča od nemira, ki ga je podelovala po očetu, toneča v melanholiji, ki je bil njen delež po materi.

Mati jo je tolažila, prosila, naj ne zapusti, jokala po preteklih letih, hodila v cerkev in molila, molila, kakor bi bila slutila, da ne bo več dolgo.

Leto dni zatem, odkar sta se preselili na deželo, je mati umrla. Klementa je jokala ob njenem odrin, a sree ji je že vztrpetavalo, da je prosta.

Od mrtve matere je gledala s solznimi očmi v svet. Tisto okno s štirimi železnimi palicami na križ, pred njim na levi strani široko zeleno murbo, ob njej pot iz vasi in kapelica na razpotju, ta pogled, ki je bil tovariš njenemu delu ves ta čas in njeni žalosti, ji je edini ostal v duši kakor za vedno vdolben spomin na čas, ko jo je očetov zapustila še mati.

Klementa se je vzdramila, odprla oči in odšla počasi proti svojemu stanovanju na Rivi. Spomini, ki so jo tako nenadoma prevzeli, so šli z njo.

Od svežega materinega groba je odšla v Trst in vstopila v kontor trgovca z dalmatinskim oljem in vinom, gospoda Michelija, ki se je v resnici zval Mihelič, in jo je iz usmiljenja vzel v službo, ker je poznal njenega očeta. Tam se je razvela in razvila v najlepše dekle.

Celo njen šef, ki je imel veliko plešo ter na vratu impozantno gubo blagostanja in že težko sopel v debelosti svojih štiridesetih let, se je začel zanimati zanjo, ker je bil še sames in mu trgovski posli niso dali časa dovolj, da bi se bil v solnečnem kakor okna stanovanj, ki so nad njimi.

Ko je nekako hotel Klemento v kontorju poljubiti ter ji v zadregi ponudil roko, da jo vzame za ženo, mu je zbežala iz službe.

Od tedaj je šla njena pot navzdol, navzgor, kakor so bili njeni častilci.

Prvi, s katerim je zapravila levo najljepših dni, je bil gizdavi Mario Protodokis, kakor Apol lep ko govori s trgovci, včasih odkrije svoj trdi rujav klobuk in se spet pokrije, piše naglo, naglo v svoj zapisnik in hiti dalje. Včasih se ustavi ob mački, ki se pretega v solnečnem, potegne iz žepa skorjico sira ali kosček klobase, ostane predpoldnice, ga vrže živali, hiti dalje in se smeje ozira, da vidi svoje dobro delo.

Če je zapela včasih domačo pesem in zasanjala o sivi slovenski vasi, kjer je bil grob njene matere, ji je Mario dejal, da je barbar. Vedno ji je obljubil, da pojde z njo obiskat tiste kraje njenih sanj, a obljube ni izpolnil, ker se je prej z njo razstal. Prišlo je nenadoma. Za njo je začel gledati vrtik poročnik, aristokrat z Ogrskega. Ko jo je prvič obiskal, je Protodokis izginil iz njene bližine in iz Trsta kakor lutka, ki je odigrala svojo ulogo. Ostalo je pa Klementino sree, nekako mariojnetno pozorišče, na katerem je nastopil zdaj temperamentni Aladar Klemen.

Ko so ga po par mesecih prestavili v drugo garnizijo, je prišel za njim drugi, tretji, četrti. Vsi same lutke, lesene, brezčutne figure za Klemento, očete v pisano obleko trenutnih razpoloženj, sentimentalnih laži, hipnih izbruhov strasti, dolgih presledkov dolgočasje in gnusa. Z vsemi se je Klementa igrala in živela od njih, v njej sam pa je bila puščoba in hladnost bitja, ki živi, ker živi mora.

Prišla je vojna. V Trstu je po nehalo trgovsko življenje in vzvalovalo drugo: življenje velikega mesta tik ob fronti.

Klementa ni bežala. Ostala je v svojem razkošnem stanovanju ob Rivi in živela s častniško družbo življenje bitja, ki se igračka z mišljijo na smrt in jo pozablja takrat najbolj, ko je najbližja.

Aladarja, ki je bil dodeljen letalec, je vrgla vojna zopet v Trst. Spomini so jo vezali nanj bolj nego na druge, zato ga je imela rada. Bil je tudi edini, ki se je bil ločil od nje vsled zunanjih vplivov, ne vsled tega, ker bi se bile potrgale njune srčne vezi.

Iz tistih dni je ostal Klementi samo en spomin: večer, ko se Aladar ni vrnil s poleta v Benečijo, in jutro, ko je izvedela, da se je ponesrečil.

Šla je na njegov pogreb in jokala prve solze, ki so izvirale iz globoke žalosti, za njegovo krsto, kjer so ležali ubogi ogoreli ostanki njegovega mladega telesa.

To je bil prvi klic večnosti. A izzvenel je v par dneh in Klementa je pričela staro življenje iznova.

Vendar nekaj je ostalo: včasih se je nenadoma vprašala, čemu živi, in si želela smrti.

Vojna je končala, Trst je pozdravil Italijane v svojih ulicah. Klementini častilci so se razpršili v vse dežele, ostal je samo njen nekdanji šef Mihelič, ki jo je bil jih že vi ljubili. Klementa, jaz pa, pred leti zaprosil za roko. Nedav-

no jo je bil nagovoril in obnovil svoje znanje z njo. Bogatejši in debelejši je bil, njegova pleša je bila večja kakor pred desetimi leti. Postaral se je in to mu dalo pravico, da je spremljal včasih Klemento na njenih izprehodih in ji poklanjal mala, dragocena darila. Vsem tem je bilo nekaj očetovskega, pokroviteljskega, ljubeznivi ni bilo mogoče v vsem niti sledu.

"Ker sem poznal vašega očeta, se brigam za vas, vam želim srečo, Klementa. Tisto v kontorju pred leti je bila neumnost, moja draga, radi katere vam ni bilo treba zbežati od mene in začeti tega življenja..." ji je zatrjeval včasih.

Klementa je na take njegove besede molčala, ker se ji je zdela njegova skrb zanjo kakor misel na varni, daljni pristan gredi širnega morja.

"Hvaležna sem vam..." mu je včasih dejala, ker mu ni vedela kaj drugega povedati.

Tako jo je tudi danes čakal na vogalu ob Rivi, ko je zavila vsa zatopljena v svoje misli proti svojemu stanovanju.

Podal ji je svojo težko, kakor toplo testo mehko roko, da je čutila vse prstane na njegovih prstih.

"Kako se vam godi, Klementa?" jo je vprašal in se ji pridružil.

"Tako, tako..." je odgovorila ona, kakor bi jo splašil iz lepih misli.

Molče sta stopala par minut v solnečnem potrojarju, setalec je bilo ob tem času malo, od morja je vel topel zrak, na čezotskem trabaklju ob molu so vlekli mornarji jadro kvišku, da so vzvodi škripali in vrvi pokale.

"Nič ni več z življenjem..." je prekinil Mihelič molk.

"Da, nič ni..." je povzela Klementa za njim besedo. "Sedaj sem premišljevala in preživela v spominih še enkrat svojo preteklost. Odločila sem se, da za prazniške bežim iz Trsta in se odpeljem na deželo."

"Zakaj?" se je začudil gospod Mihelič.

"Mamo pojdem obiskat. Že devet let nisem bila na njenem grobu. Obidite me, gospod Mihelič, a nisem mogla do danes, ker me sree ni vleklo tja. Zivela sem od danes do jutri. Moji dnevi so bili brez svetih dni, brez nedelj, dan enak dnevu. Moje življenje v Trstu je bilo tako, da nimam ne ene ga spomina na take svete dni kakor je Velika noč. Petindvajset let sem tu in to moje življenje je brez prazničnosti, brez veselja, to je resnica. V onem selu, kjer je moja mama pokopana, sem bila samo leto dni, a so mi vsi prazniki tako živo v spominu, kakor bi jih bila včeraj doživela. Kako je tam Veliki teden poln resnobne, ko se zvonovi utihnejo od Velikega četrtega do nedelje in ropota v turbohni jutrih, molčečih poldnevih in rdečih večerih le raglja v zvniku, da si človek začeli zopet slisati zvonjenje. Zato je velikonočna nedelja res praznik vstajenja, ko gre procesija po svečano okrašenih vasi navsezgodaj v jutro, ko zvezde ugašajo v jutranji zarji in še slavi pojo v grmovju ob potokih, iz katerih se dviga modrikasta megla. Vsa dolina je polna zvonjenja, petja, luči, prazničnosti. Vse to bi rada še enkrat doživela..."

"Klementa, tega ne bo nikoli več. Pozabili ste, da je bila vojna. Zvonovi ni več po cerkvah. Ljudje mislijo na vse drugo kakor na petje in prazničnost. Tudi jaz imam take spomine, tudi jaz sem doživela taka velikonočna jutra. A dolgo je že od tedaj, dolgo. Štirinajst let sem imel, ko sem jih moral pozabiti. Prišel sem v Trst in nosil na svojih mladih plečih vreče v skladišče, zvečer sem se ves truden še učil trgovske korespondence, računstva, jezika. Pozneje sem postal komij, poslovođa, prokurist in slednjič sam svoj gojboke žalosti, za njegovo krsto, kjer so ležali ubogi ogoreli ostanki njegovega mladega telesa.

To je bil prvi klic večnosti. A izzvenel je v par dneh in Klementa je pričela staro življenje iznova.

Vendar nekaj je ostalo: včasih se je nenadoma vprašala, čemu živi, in si želela smrti.

Vojna je končala, Trst je pozdravil Italijane v svojih ulicah. Klementini častilci so se razpršili v vse dežele, ostal je samo njen nekdanji šef Mihelič, ki jo je bil jih že vi ljubili. Klementa, jaz pa, pred leti zaprosil za roko. Nedav-

no jo je bil nagovoril in obnovil svoje znanje z njo. Bogatejši in debelejši je bil, njegova pleša je bila večja kakor pred desetimi leti. Postaral se je in to mu dalo pravico, da je spremljal včasih Klemento na njenih izprehodih in ji poklanjal mala, dragocena darila. Vsem tem je bilo nekaj očetovskega, pokroviteljskega, ljubeznivi ni bilo mogoče v vsem niti sledu.

"Ker sem poznal vašega očeta, se brigam za vas, vam želim srečo, Klementa. Tisto v kontorju pred leti je bila neumnost, moja draga, radi katere vam ni bilo treba zbežati od mene in začeti tega življenja..." ji je zatrjeval včasih.

Klementa je na take njegove besede molčala, ker se ji je zdela njegova skrb zanjo kakor misel na varni, daljni pristan gredi širnega morja.

"Hvaležna sem vam..." mu je včasih dejala, ker mu ni vedela kaj drugega povedati.

Tako jo je tudi danes čakal na vogalu ob Rivi, ko je zavila vsa zatopljena v svoje misli proti svojemu stanovanju.

skrite papirje in še pri mojih računih ne morem pozabiti na vas."

Obstala sta pred visoko, patrijsko hišo na Rivi, solidno staro stavbo, kjer je bivala Klementa v prvem nadstropju.

"V sredo se torej odpeljem, gospod Mihelič. Če se ne vidiva več, srečne praznike!" je dejala Klementa, kakor bi se hotela posloviti.

Mihelič si je brisal potno čelo in plešo. V zadregi in skoraj je lajal je zaprosil: "Klementa, jeli vas smem spremiti na to vašo pot? Tudi jaz bi rad po tridesetih letih zopet videl svojo rojstno vas, ki je komaj poldrugo uro oddaljena od kraja, kjer je bil vaš pokojni oče doma."

Klementa je odgovorila resno: "Lahko me spremiti. Zjutraj se odpeljeva, popoldne sva tam."

Mihelič je začel v obraz, da ni niti videl, kdaj je Klementa izginila po stopnjicah.

Ko se je ozrl po Rivi, se mu je zdelo, da je nebo modrejše nego pred hipom, in da solnce ni sijalo nikdar svetlejšje kakor ta trenutek nad gladkim morjem.

Ob moli je zavila iz pristanišča v morje jadernica z napetimi jadrji, ob njej so letali v elegantnih lokih kričeči galebi.

V sredo Veliki teden sta se Mihelič in Klementa odpeljala v Vipavsko dolino, da doživita tam novo Velikonočo mladostnih spominov.

Klementa je bila zamišljena, kakor da gre na božjo pot. V črni obleki, s temnim pajčolanom pred bledim licem je bila podobna zaljubljeni mladi vdovi.

Mihelič je bil ves očetovski. Počakal je bil svoje spremljevalko na kolodvoru, kupil listek zanjo. Ko jo je dočkal, je bil v poiskal udoben kup in skušal ustreči vsaki njejni želji, ki bi jo le zaslužil v njenih očeh.

Klementa je bila danes brez želja. Strela je z zaprtimi očmi naproti Miheliču, koleasa so tolkla enakomerno pod vagoni, zunaj so brlele mimo oken gole, puste skale, pretrgane od širokih panoram v trpi kraški svet.

Mihelič Klemente se ni razumel. Ali hoče igrati za izpremembo Magdaleno? To mu je šepetal njegov trgovski duh v uho, a on ga ni poslušal, zdel se mu je izkušnjavec, ki ga moti na poti k lepi čisti Velikonoči iz mladih dni. Tudi je izgledala Klementa tako brez vsake kaketnosti, vsa resna in stroga, da se mu je smilila. Sitno se mu je zdelo, da tako molči in da ji nima kaj povedati.

Iskal je snovi, o kateri bi se mogel z njo razgovarjati. Dolgo se ni mogel ničesar domisliti, dokler se ni vlak ustavil na postajici, kjer so poprave za silo zbirale sledove preteklih vojnih let in od katere je bil odprt pogled na širno vojno grobišče.

"Povsod se poznajo sledovi vojne, Klementa..." je začel.

"Res je, tudi v meni sam. Saj sem vam že pravila o Aladarju, edinem človeku, ki me je imel morda res nekoliko rad..." je odgovorila Klementa.

"Da, pravili ste mi. Tudi oni je bil eden izmed milijonov, ki so umrli, ne da bi vedeli, zakaj."

"Aladar je umrl za domovino."

"Da, to so nazorji, ki so jih vtepal ljudem v glavo. Častniki in aristokrati so morali imeti te nazore. Jaz kot trgovec mislim enostavno tako, da vsakdo rad živi in nerad umrje. Organizirano ubijanje ljudi je največja bedastoča in krivica pod božjim solncem. Zdjaj čutimo posledice. Jaz bom še letos zaprl svoje skladišče in pustil trgovanje. Začel bom živeti od svojih rent. S Trstom ne bo nič več. Odrežan je od Dalmacije, od severnih dežel, od vseh žil, ki so mu dajale življenje. Propasti grezno nasproti, Trst postane gnezdo banditov."

"Jaz tega ne razumem, gospod Mihelič. Mene spominjajo vsa ta grobišča in vsi ti križi samo na eno: na smrt. In vprašam se, zakaj sem živela. Na to vprašanje nimam odgovora. Zato sem žalostna, da nikdar tako."

"Vi ne veste, zakaj ste živeli!" se je začudil Klementin spremljevalec.

"Tega ne verujem. Živeli ste in živite kakor metuljček, ki ne ve, na kateri ovet bi sedel. A jaz sem siromak. Jaz vem, zakaj sem živel: za denar. Od svojega štirinajstega leta do danes sem delal in se mučil za sam suhi goli denar. Zdjaj ga imam dovolj, a v pehanju in boju zanj sem se

je za očetov zapustila še mati. Ipred leti zaprosil za roko. Nedav-

gel misliti tudi na kaj drugega. Pred desetimi leti sem hotel to, Klementa, ko sem vam ponudil roko..."

"Vi ste delali, ste čisti, poštini. A kaj sem jaz? Jaz nisem delala. Moje življenje je grdo. Kakob, oblak pod solnce sem..."

Skoraj joki je trepetal v teh Klementinih besedah.

"Klementa, jaz vas ne obsojam. Brez matere, brez očeta ste, lepa kakor Diana neznanega grškega kiparja v Revolteli, kam bi bili drugače prišli? Tudi jaz sem kriv, dasi nisem imel zlega namena, da sem vas s tisto neumnostjo pred leti splašil. Danes vas poznam, zato ne zahtevam ničesar od vas, kakor da mi dovolite, očetovsko prijateljstvo do sebe. Nekoga moram imeti, da se bom zanj brigal, drugače mi ni živeti v tej samoti, ki mi ostane, ko zaprem svoje skladišče. Samo to bi rad dosegel od vas, za vse drugo sem prestar, če hočem biti odkritosrčen. Tega mi ne smete odreči, zato sem vas spremil na to pot. Čutim, da sem sokriv vašega gorja in to hočem popraviti."

"Novo življenje bi rada začela..." je po premolku dejala, kakor bi bila preslišala zadnje besede.

"Jaz bom najsmrečnejši človek, če to storite, Klementa. Pred desetimi leti me je bolelo, da ste zbežali od mene in se oklenili Protodokisa, tega grškega lopova. Sedaj me ne boli več. Le čudno se mi zdi, da niste srečnejši od mene. Vi ste vsaj živeli, uživali, jaz pa sem samo delal, delal. Jaz sem živel denarju, v ljubezni, zato bi morali biti srečni..."

"Nisem živela ljubezni. Sama ne vem, kaj je bilo tisto, čemur sem živela. Ko so pred tremi leti krožili aeroplani nizko nad mestem, iz katerih je sovražnik sipal smrt in ogenj, sem plesala jaz s tamburino v roki po vseh svojih sobah. Bombe so grmele med mojim smehom. Aladar je mislil, da sem zblaznela. A nisem. Bila je to tista nepoznana sila, ki me je silila, da živim in se smejem smrti. Zdjaj se mi studi vse. Čutim, da so mi polomili perutnice za vzlet kvišku. Odkar sem zbežala od vas do tistega dne, ko ste me srečali na Rivi, je bilo moje življenje en sam greh brez kesanja, brez užitka, brez poželjivosti. A neke mora biti solnce, mora biti mir, drugo višje življenje. Zato grem na mamini grob, da oživim ob edinem čistem spominu svojih dni, ko sem z delom svojih rok skrbela zanjo in zase. Čutila bo moje bol, vem."

Tako je na svetu. Francozi narod bo oddal 100 streliv in enega na čast Napoleona Bonaparte, ki je umrl pred sto leti. Vsak človek postane lahko slaven, če čaka dosti časa.

Njih usposobljenost.

3. Nobena oseba ne more biti izvoljena za senatorja, ki ni dosegla starosti tridesetih let ter bila državlan Zdrženih držav skozi devet let in ki ni bila, v času, ko je bila izvoljena, prebivalec države, iz katere je bila izvoljena.

4. Podpredsednik Zdrženih držav naj posluša kot predsednik senata, a ne more imeti nobenega glasu, razven, če so glasovi razdeljeni na enak način.

Uradniki senata.

5. Senat naj si izbere druge uradnike in tudi začasnega predsednika v odsotnosti podpredsednika ali kadar naj bi slednji izvrševal urad predsednika Zdrženih držav.

Polnomoči senata.

6. Senat naj ima popolno polnomoč, da razsodje glede vsch obtožb. (Impeachments). Kadar je v zaslanju v tem namenu, je treba vzeti prisego. Kadar bi se sodilo predsednika Zdrženih držav, naj bi predsedoval vrhovni sodnik. Nobena oseba ne more spoznatil krivim brez dvotretinske večine navzočih članov.

7. Razsodba v slučajih impeachmenta, naj ne sega dalje kot do odstranjenja iz urada ter onemogočenja, do ni dotični zavzemal v bodoče še kako vestno mesto ali kako zaposlovanje v Zdrženih državah. Stranka, ki bi bila spoznana krivim, naj bo kljub temu podvržena obtožbi, obravnavi, sodbi in kazni, sočasno s postavo.

Člani kongresa.

Kako izvoljeni.

ČLEN IV.

1. Čas, prostor in način volitev za senatorje in kongresnike naj bo določen v vsaki posamezni državi od tozadnje države zakodnane. Kongres pa lahko ob vsakem času, s pomočjo postave, izpremeni take regulative, z izjemo mest za labro senatorjev.

in bo molila zame, zakaj umrla je lepo smrt. In moj oče poreče, da bi rad še enkrat živel, da bi videl tisto Klemento, za katero ni mogel dote zbrati... Vidite, gospod Mihelič, to je moja predizpoved."

Miheliču je bilo sitno odgovoriti, primaknil se je k oknu, se začel brisati po čelu, kakor bi se potil, in je skrišil otrli s trepalnic solzo.

Vlak se je ustavil na mali postaji v dolini, v kupé sta vstopila star duhovnik, nemara penzionist, in mlad teolog s skoraj deklisim obrazom.

Od te postaje, ki je bila zadnja pred ono, na katero sta bila namenjena Klementa in Mihelič, nišla več govorila. Mihelič je gledal skozi okno in poslušal penzionista, Klementa je slonela v svojem kotu in pazila na besede teologa.

Stari popokojeni župnik je govoril z bogoslovcem o praznikih, o slovesnostih, o procesiji, o spovedih. Tudi vojne nista pozabila. Misli sta na narod, ki trpi.

Na samotni postaji sta Klementa in njen spremljevalec izstopila. Od tu je bilo še uro daleč do vasi, kamor je bila namenjena Klementa.

Bela cesta je peljala navkreber proti malemu gričevju, ki je zadrževalo pogled v dolino.

Ko sta bila na vrhu, je Klementa izpregovorila prvo besedo:

"Gospod Mihelič, ali ste slišali, kaj je rekel stari gospod v kolarju: želja po nasladi in po denarju piše kri našega naroda?"

"Slišal sem", je odgovoril Mihelič. "Nana jo je izpila..."

"Jokala bom vse svoje življenje zavoljo tega. Danes pojdem v cerkev, kamor sem hodila z materjo v edinem lepem času svojega življenja. Molila bom po dolgih letih prvkrat..." je dejala Klementa.

"Kaj naj storim jaz, ki sem v petindesetih letih na vse to pozabil. Kako naj vse to popravim?" je skoraj v mislih zasepetal Mihelič.

"Če opazite, da bi hotela le stopinjo nazaj v življenje, ki ga sedaj objokujem, spomnite me na to pot!" je preprosto odgovorila Klementa.

Pred Klemento in njenim prijateljem je zasijala dolina v velikonočnem pričakovanju.

Tako je na svetu.

Francoski narod bo oddal 100 streliv in enega na čast Napoleona Bonaparte, ki je umrl pred sto leti. Vsak človek postane lahko slaven, če čaka dosti časa.

IZ ČEHOSLOVAŠKE.

Šola in cerkev.

Po vladnem programu o ureditvi odnosov med vlogo in cerkvijo se uredi razmerje med cerkvijo in šolo v Čehoslovaški takole: V bodoče ne bo v čehoslovaških šolah nobena vera obvezen ali neobvezen učni predmet. Verski pouk je pridržan izključno rodbini. Ker pa rodbina ni vedno sposobna, da bi zadostila tej nalogi, se deca, ako to roditelji želijo, lahko poučuje v verskih vprašanjih od duhovnika dotične konfesije, toda izven rednega šolskega pouka. Država si tudi za ta slučaj pridržuje svojo nadzorno valno pravico. Tak verski pouk se lahko vrši v državnih šolskih postopkih, katere daje država brezplačno v to svrhu na razpolago. V javne šole se mesto verskega pouka uvede kot obvezni predmet pouk o morali in državljanstvu. Privatne šole bodo tudi v bodoče dovoljene, zabranjene bodo edino zasebne šole z izrazitim konfesionalnim značajem, kakor tudi samostanske šole kongregacij odločiti svoj izključno konfesionalni značaj. Nove konfesionalne šole se ne bodo več dovoljevale.

†

NAZNANILO IN ZAHVALA.
Tem potom naznanjam sorodnikom, prijateljem in znanec žalostno vest, da nam je umrl naš ljubi sir oziroma brat

JOŠIP LEVAR

dne 4. marca 1921 v starosti 16 let in 6 mesecev. Pokojni je bil belan 5 tednov za spalnno boleznijo. Pripadal je k društvu Sloga Slov. I.

Tem potom se

